

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

**KEÇE ÜZERİNE, FARKLI YÜZEY DÜZENLEME TEKNİKLERİ İLE
GİYİLEBİLİR SANAT ÜRÜNLERİ**

Betül SEVİNÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Naile Rengin OYMAN

ISPARTA - 2015

T.C
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

Bu tez 27/ 04/ 2015 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından Oy Birliği ile Kabul Edilmiştir.

DANIŞMAN	Doç. N. Rengin OYMAN	İmza
ÜYE	Doç. Yüksel ŞAHİN	İmza
ÜYE	Yrd. Doç. Dr. Özgün CAN	İmza
ÜYE	.....	İmza
ÜYE	.....	İmza

RENGİN OYMAN
YÜKSEL ŞAHİN
ÖZGÜN CAN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza ve Mühür

Doç.Dr.A. Sevki DUYMAZ
Güz. San. Enst. Müdürü

SDÜ Güzel Sanatlar Enstitü Müdürü

Bu çalışma, Proje No: 3910-YL1-14 Nolu BAP tarafından desteklenmiştir.

BİLDİRİM SAYFASI

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (27/04/2015).

Betül SEVİNÇ

Isparta - 2015

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR DİZİNİ.....	i
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ii
ÖNSÖZ	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

1. KEÇENİN TANIMI, TARİHÇESİ VE KEÇE ÜZERİNE FARKLI YÜZEY DÜZENLEME TEKNİKLERİ	2
1.1. Keçe'nin Tanımı.....	2
1.2. Keçe Türleri.....	3
1.2.1. Evlerde, Çadırlarda Kullanılan Keçeler.....	3
1.2.2. Hayvanlar Üzerinde Kullanılan Keçeler.....	4
1.2.3. Aksesuar Olarak Kullanılan Keçeler	4
1.2.4. Geçmişten Günümüze Giysi Olarak Kullanılan Keçeler.....	4
1.2.5. Keçeden Hayvan Heykelleri	4
1.3. Keçenin Tarihçesi.....	4
1.4. Geleneksel Keçe Yapımı ve Keçe Yapım Teknikleri	7
1.4.1. Tepme Keçe Üretimi	7
1.4.2. Desenli Tepme Keçe Üretimi	7
1.5. Ön İşlemler	7
1.5.1. Yünün Hazırlanması	7
1.5.2. Desen Hazırlama.....	7
1.6. Islak Keçe Yapımı	11
1.6.1. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Çalışmalar.....	12
1.7. Keçe Üzerine Yüzey Düzenleme Teknikleri.....	16
1.7.1. İğneli Keçe (Kuru Keçe) Tekniği	16
1.7.2. İğneli Keçe ile Yapılmış Çalışmaları.....	17
1.8. Keçe Üzerine Aplike Tekniği.....	22
1.9. Keçe Üzerine SHİBORİ Tekniği.....	25
1.9.1. SHİBORİ Tekniği ile Yapılmış Keçe Çalışmaları.....	26
1.10. Keçe Üzerine AVALON Tekniği.....	29

1.10.1. Avalon Tekniği Kullanılarak Yapılmış Keçe alışmaları.....	29
1.11. Keçe Üzerine SHENILLE Tekniği.....	30
1.11.1. SHENILLE Tekniği ile Yapılmış Keçe alışmaları	31
II. BÖLÜM	
2. GİYİLEBİLİR SANAT'IN TANIMI VE TARİHÇESİ, TÜRKİYE VE DÜNYA'DAKİ YERİ.....	34
2.1. Giyilebilir Sanatın Tanımı.....	34
2.2. Giyilebilir Sanatın Tarihçesi	35
2.3. Giyilebilir Sanatın Türkiye'deki Yeri	39
2.4. Giyilebilir Sanatın Dünya'daki Yeri	43
III. BÖLÜM	
3. KEÇENİN GİYİLEBİLİR SANAT ÜRÜNLERİNDE KULLANIMI VE SANATSAL UYGULAMALAR.....	45
3.1. Keçe Üzerine, Farklı Yüzey Düzenleme Teknikleri ile Giyilebilir Sanat Ürünleri Uygulama Örneği	45
3.1.1. Konsept/ Tema.....	45
3.1.2. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi.....	51
3.1.3. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi.....	67
3.1.4. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi.....	76
3.1.5. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi.....	89
3.1.6. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi.....	99
IV. BÖLÜM	
IV. TEKSTİL YÜZEY DÜZENLEME TEKNİKLERİ VE GÜNÜMÜZ TEKSTİL SANATI İÇİNDE KEÇENİN YERİ VE GELECEĞİ.....	103
4.1. Tekstil Yüzey Düzenleme Teknikleri içinde Keçenin Yeri ve Geleceği	103
4.2. Günümüz Tekstil Sanatı İçinde Keçenin Yeri ve Geleceği.....	108
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	109
KAYNAKÇA	111
ÖZGEçMİş	113

KISALTMALAR DİZİNİ

TDK	Türk Dil Kurumu
İ.Ö.	İslamiyet Öncesi
M.Ö.	Milattan Öncesi
cm.	Santimetre
Doç.	Doçent

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Motiflerin Hazırlanması (Özdemir, s: 372).	8
Şekil 2. Yünlerin Atılması (Özdemir, s: 372).	8
Şekil 3. Hasır Örtü Üzerine Yünleri Yayma İşlemi (Sevinç, 2014).	9
Şekil 4.Yünlere Su Serpme İşlemi (Sevinç, 2014).....	9
Şekil 5 Sarılma İşlemi (Çeliker, 2011).....	10
Tepme ve Pişirme İşlemi İçin Hasırın İçine Uzun Sopa Koyulup Sıkı Bir Şekilde Sarılır.....	10
Şekil 6. Keçe Tepme Makinesinde Keçenin Tepilme İşlemi (Sevinç, 2014).	10
Şekil 7. Islak Keçe Yapımı (Sevinç, 2014).	11
Şekil 8. Islak keçe yapımı (Sevinç, 2014).	11
Şekil 9. Mehmet Girgiç'in Islak Keçe Pano Eseri (Özhekim, 2008, s. 131).	12
Şekil 10. Islak Keçe ile Yapılmış Şal Çalışması.	13
Şekil 11. Islak Keçe ile Yapılmış Ceket Çalışması.	14
Şekil 12. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Çanta Tasarımları.....	14
Şekil 13. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Patik Tasarımları.	15
Şekil 14. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Boyun Aksesuarları.....	15
Şekil 15. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Kolye Tasarımları.	16
Şekil 16. İğneli Keçe ile Yapılmış Pano Çalışması.....	17
Şekil 17. Pamuklu Kumaş Üzerine Desen Oluşturularak Yapılmış Şal Tasarımı.	18
Şekil 18. İğneli Keçe Üzerine Kontör İşlemi.	18
Şekil 19. İğneli Keçe Tekniği Uygulanarak Yapılmış Ceket Tasarımı.....	19
Şekil 20. İğneli Keçe Tekniği Uygulanarak Yapılmış Çanta Tasarımı.....	19
Şekil 21. İğneli Keçe İçin Gerekli Malzemeler (Sevinç, 2014)	20
Şekil 22. Keçe İğnesi Detay Görünümü (Sevinç, 2014)	20
Şekil 23. Üç Boyutlu Obje Yapımı.	21
Şekil 24.Üç Boyutlu Obje Yapımı.	21
Şekil 25. Keçe İğnesi ile Son Formu Verilmiş Üç Boyutlu Anahtarlık Tasarımı.....	22
Şekil 26. İğneli Keçe Tekniği ile Yapılmış Üç Boyutlu Obje Tasarımı.	22
Şekil 27. Yrd. Doç. Didem Atış Özhekim'in Keçe Aplike Pano Eseri (Özhekim, 2009, s. 130).	23
Şekil 28. Keçe Aplike Çanta Tasarımı.....	23
Şekil 29. Keçe Aplike Ceket Tasarımı.....	24

Şekil 30. Kumaş Üzerinde İçerisine Bir Materyal Koyularak Uygulanmış “Shibori” Tekniği.	25
Şekil 31. Keçe Üzerine Shibori Tekniği Uygulanmış Boyun Aksesuarı.	26
Şekil 32. Shibori Tekniği Ceket Tasarımı.	27
Şekil 33. Shibori Tekniği Kolye Tasarımı.	27
Şekil 34. Shibori Tekniği Çanta Tasarımı.	28
Şekil 35. Keçe Üzerine Shibori Tekniği Uygulanmış Duvar Aksesuarı.	28
Şekil 36. Yün ve İplikler ile Oluşturulmuş Avalon Tekniği.	29
Şekil 37. Keçe Üzerine İplikler ile Avalon Tekniği Uygulanmış Giyilebilir Sanat Ürünü.	29
Şekil 38. Keçe Üzerine Avalon Tekniği Uygulanmış Yelek Tasarımı.	30
Şekil 39. SHENILLE Tekniği Detay Görünümü (Sevinç, 2015).	31
Şekil: 40. Shenille Tekniği ile Tasarlanmış Yelek Tasarımı Önden Görünümü (Sevinç, 2013).	31
Şekil: 41. Shenille Tekniği ile Tasarlanmış Yelek Tasarımı Arkadan Görünümü (Sevinç, 2013).	32
Şekil 42. Shenille Tekniği Keçe Ceket Tasarımı.	32
Şekil 43. Shenille Tekniği Giyilebilir Sanat Ürünü.	33
Şekil 44. Kağıt Katlama Sanatı ile (Origami) Yapılmış Giyilebilir Sanat Ürünü.	37
Şekil 45. Örgü Sanatı ile Yapılmış Giyilebilir Sanat Ürünü.	37
Şekil 46. Keçe Sanatı Giyilebilir Sanat Ürünü.	38
Şekil 47. Mariano Fortuny, İpek Kaftan, 1930 (Yetmen, G. 2012).	38
Şekil 48. Ünlü Moda Tasarımcı Cemil İpekçi “Yansıma” Defilesi, 2010.	40
Şekil 49. Cemil İpekçi, Kağıttan Baş Aksesuarı, Ceket ve Büstiyer Tasarımı, 2010.	40
Şekil 50. Cemil İPEKÇİ, Kağıttan Elbise Tasarımı, 2010.	41
Şekil 51. Cemil İPEKÇİ, Kağıttan Gelinlik Tasarımı, 2010.	41
Şekil 52. Sühandan Özay Demirkan, Anatolian Fiber Shoes – Anadolu Çarıkları”. 42	
Şekil 53. Keçe Kostümleri ve Tasarım Ürünleri (Yalçınkaya, s. 56).	43
Şekil: 54. Artistik Çizim.	49
Şekil 55: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.	50
Şekil 56: Bitmiş Ürünün Arkadan Görünümü.	51
Şekil 57: Hasır Üzerine Hava Kabarcıklı Poşet Kalıba Uygun Kesilerek Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	52
Şekil 58: Yün Yerleştirme İşlemi (Sevinç, 2015).	52
Şekil 59: İpliklerin Yerleştirilmesi(Sevinç, 2015).	53

Şekil 60:İpliklerin Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	53
Şekil 61: İplikler Ön ve Arka Bedene İpliklerin Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).....	54
Şekil 62: İplikleri Teyelleyerek Sabitleme İşlemi (Sevinç, 2015).	54
Şekil 63: Yünün Sarılması (Sevinç, 2015).	55
Şekil 64: Keçe Tepme Makinasında Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).	55
Şekil 65: Kelebeğin Form ve Desenleri Düşünülerek Yünler Hazırlanma İşlemi (Sevinç, 2015).	56
Şekil 66:Keçe Üzerine Avalon Tekniği Uygulaması.	56
Şekil 67: Yünlerin Islatılma İşlemi (Sevinç, 2015).....	57
Şekil 68: Ön ve Arka Bedeni Yün Yardımı ile Birleştirilerek Sabitleme İşlemi (Sevinç, 2015)	57
Şekil 69:Ürünün Mankene Giydirilmesi (Sevinç,2015).....	58
Şekil 70: Ön Beden Ön Ortasından Desen Form ve Şekillerine Göre Kesilme İşlemi (Sevinç, 2015).	58
Şekil 71: İç Astarı El Dikişi ile Sabitleme ve Ütüleme İşlemi (Sevinç, 2015).	59
Şekil 72:Astarlama ve Ütüleme İşlemi (Sevinç, 2015).	59
Şekil 73: Kol Kalıbı ve Manşet Kalıbı Tülbent Bezine Aktarılır ve El Dikişi ile Birleştime İşlemi (Sevinç, 2015).....	60
Şekil 74: Kol Kalıbı Üzerine İğneli Keçe Uygulaması (Sevinç, 2015).	60
Şekil 75: Tülbent Üzerine Shibori Tekniği (Sevinç, 2015).	61
Şekil 76: Shiborileri Kaynatma İşlemi (Sevinç, 2015).	61
Şekil 77: Ceketin Cansız Mankene Giydirilmiş Hali (Sevinç, 2015).	62
Şekil 78: Artistik Çizim.	64
Şekil 79: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.	65
Şekil 80: Bitmiş Ürünün Arkadan Görünümü.	66
Şekil 81:Tülbent Üzerine Kalıbın Hazırlanması (Sevinç, 2015).	67
Şekil 82: Yünlerin Yerleştirilme İşlemi (Sevinç, 2015).....	68
Şekil 83: Yünlerin Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	68
Şekil 84: Yünlerin Islatılması (Sevinç, 2015).	69
Şekil 85: Islatılıp ve Dövülme İşlemi Biten Uygulamanın Etek Uçlarına Bir Sıra Alt ve Üst Kısımına Yün Yerleştirme İşlemi (Sevinç, 2015).	69
Şekil 86: Keçe Makinesinde Yünlerin Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).....	70
Şekil 87: Dövme İşlemi Yapılırken Boyna Sabitlenecek Boyunluğun Hazırlanma İşlemi (Sevinç, 2015)	70
Şekil 88: Boyunu Bedene Keçe İğnesi ile Sabitleme İşlemi (Sevinç, 2015).	71
Şekil 89: Giysinin Mankene Giydirilmesi(Sevinç, 2015).	71

Şekil 90: Giysi Üzerine İğneli Keçe Uygulanması (Sevinç, 2015).....	72
Şekil 91: Uygulanan Tasarımın Cansız Mankene Giydirilmiş Hali (Sevinç, 2015)..	72
Şekil 92: Artistik Çizim.	74
Şekil 93: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.	75
Şekil 94: Bitmiş Gürünün Önden Görünümü.	76
Şekil 95:Yünlerin Kalıba Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	77
Şekil 96: Yünlerin Kalıba Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	77
Şekil 97: Yünlerin Kalıba Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	78
Şekil 98:Yünlerin Islatılma İşlemi (Sevinç, 2015).....	78
Şekil 99: Hazırlanan Yünlerin Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).....	79
Şekil 100:Yünlerin Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).	79
Şekil 101: Yünler ile Düzenleme Yapa İşlemi (Sevinç, 2015).	80
Şekil 102: Kertikli Keçe Uygulama İşlemi (Sevinç, 2015).....	80
Şekil 103:Kertikli Keçe Uygulama İşlemi Detay Görünümü (Sevinç,2015).....	81
Şekil 104:Uygulanan Tekniklerin Son Hali (Sevinç, 2015).	82
Şekil 105:Yünlerin Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).	82
Şekil 106: Yünlerin Keçe Tepme Makinesinde Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).....	83
Şekil 107:Islak Keçenin Mankene Giydirilmesi (Sevinç, 2015).....	83
Şekil 108: Pelerinin Ön Bedeninin Birleştirilme Yerine Shibori Tekniği Uygulaması (Sevinç, 2015).....	84
Şekil 109: Keçe ile Uygulanmış Pelerin Tasarımının Arkadan Görünümü (Sevinç, 2015).....	84
Şekil 110: Artistik Çizim.	86
Şekil 111: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.	87
Şekil 112: Bitmiş Ürünün Arkadan Görünümü.	88
Şekil 113: Hava Kabarcıklı Poşetler ile Kalıp Hazırlanması (Sevinç, 2015).	89
Şekil 114: Kalıbın Üzerine Yünlerin Birinci Katı Dikine Olacak Şekilde Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	90
Şekil 115: Kalıbın Üzerine Yünlerin İkinci Katı Enine Olacak Şekilde Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	90
Şekil 116: Kalıbın Üzerine Yünler Aynı Teknik ile 4 Kat Yerleştirilerek İkinci Renk Yünlerimiz Üst Bedene Doğru Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).	91
Şekil 117: Kalıba Yerleştirilen Yünlerin Bitmiş Hali (Sevinç, 2015).	91
Şekil 118: Kalıbın Üzerine Yünlerin Ön ve Arka Bedene Yerleştirilmiş Hali (Sevinç, 2015).	92

Şekil 119: Bir Sopa Yardımı ile Hava Kabarcıklı Poşet ile Birlikte Sıkıca Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).	92
Şekil 120: Keçe Tepme Makinasında Yünlerin Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).....	93
Şekil 121: Islak Keçenin Mankene Giydirilmiş Hali (Sevinç, 2015).....	93
Şekil 122: Ön ve Arka Beden Uyumlu Renkte Olan Fermuar ile El Dikişi ile Birleştirme İşlemi (Sevinç, 2015).	94
Şekil 123: Yün üzerine İğneli Keçe Uygulama İşlemi (Sevinç, 2015), ...	94
Şekil 124: Yün Üzerine İğneli Keçe Uygulama İşlemi (Sevinç, 2015)	95
Şekil 125: Mankene Giydirilmiş Giysinin Önden Görünümü (Sevinç, 2015).....	95
Şekil 126: Mankene Giydirilmiş Giysinin Arkadan Görünümü (Sevinç, 2015).....	96
Şekil 127: Bitmiş Boyun Aksesuarın Önden Görünümü (Sevinç, 2015), ...	98
Şekil 128: Bitmiş Boyun Aksesuarının Yandan Görünümü (Sevinç, 2015).....	99
Şekil 129: Cansız Mankenin Boyun Ölçüleri Alınarak Yünler Enine Boyuna 4 Kat Düzenli Bir Şekilde Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).....	100
Şekil 130: Boyun Aksesuarın Uç Kısımlarına Kelebek Formu Verilir. Üzerine Yünler ve İplikler ile Avalon Tekniği Uygulanması (Sevinç, 2015).	100
Şekil 131: Avalon Tekniği Detay Görünümü (Sevinç, 2015).....	100
Şekil 132: Keçe Tepme Makinasında Dövdürülme İşlemi (Sevinç, 2015).....	101
Şekil 133: Islak Keçenin Mankene Giydirilmesi (Sevinç, 2015).....	101
Şekil 134: Boyun Aksesuarının Önden Görünümü (Sevinç, 2015).	102
Şekil 135: Boyun Aksesuarı Yandan Görünümü (Sevinç, 2015).	102
Şekil 136: Kabartmalı Keçe Yapımına Örnek Çalışma (Gülenay, 2009, s.51),.....	104
Şekil 137: Kertikli Keçe Yaygı (Gülenay, 2009, s.51), ...	104
Şekil 138: Rengin Oyman, Keçe Yüzey Düzenleme Teknikleri/Manipulation.	105
Şekil 139: Rengin Oyman, Keçe Yüzey Düzenleme /Shibori Teknikleri.....	106
Şekil 140: Rengin Oyman, Keçe Üzerine Yüzey Düzenleme/Shibori Teknikleri ile “Giysi Gibi” İsimli Giyilebilir Sanat Çalışması.	106
Şekil 141: Rengin Oyman, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Sergisi, “Islak Keçe/Avalon” Teknikleri ile Yapmış Olduğu “Son Bakış” İsimli Keçe Çalışması.	107
Şekil 142: Rengin Oyman, Keçe Üzerine “Schenille” Tekniği.	107

ÖNSÖZ

“Keçe Üzerine, Farklı Yüzey Düzenleme Teknikleri ile Giyilebilir Sanat Ürünleri” Konulu tezde; geçmişten günümüze keçe sanatının Türk Kültürü ve Dünya Kültürü içerisindeki yeri ve önemi belirtilmiştir. Keçenin tanımı araştırılmış, Orta Asya’dan günümüze keçe sanatının tarihsel süreci incelenmiştir.

Keçe ürünlerinde kullanılan araç ve gereçler ile uygulanan teknik ve kullanım alanları, keçe ürünlerinde kullanılan ve yöresel özellik taşıyan renkler ve desenler incelenerek, geleneksel değerler göz önünde bulundurulmuştur. Günümüz ihtiyaçlarının doğrultusunun dışında farklı teknikler ile bütünleştirilerek, günümüz tekstil yüzey düzenleme tekniklerindeki yeri ve geleceği göz önünde bulundurularak, yüzey düzenleme teknikleri ile giysiye uyarlanıp yeni tasarımlar için keçe kullanılmıştır.

“Keçe üzerine, Farklı Yüzey Düzenleme Teknikleri ile Giyilebilir Sanat Ürünleri” konulu tezimde, çalışmalarımı yönlendiren ve bu güne kadar manevi desteğini hiç esirgemeyen, her aşamada yanımda olan değerli Danışmanım Doç. Naile Rengin Oyman’a, bu zaman kadar maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen sevgili eşim M. Sedat Sevinç’e şu anda hayatta olmayan ama manevi desteğini hep yanımda hissettiğim sevgili anneme, her zaman desteklerini ve bilgilerini esirgemeyen değerli hocalarıma ve kıymetli öğrencilerime desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Betül SEVİNÇ
ISPARTA - 2015

ÖZET

KEÇE ÜZERİNE, FARKLI YÜZEY DÜZENLEME TEKNİKLERİ İLE GIYİLEBİLİR SANAT ÜRÜNLERİ

Betül SEVİNÇ

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Sayfa, Nisan 2015

Danışman: Doç. N. Rengin OYMAN

Tekstil, tarih öncesi dönemlerde bitki saplarının ve yapraklarının kullanımıyla başlamış, Neolitik dönemde de koyun ve keçinin evcilleştirilmesi sonucunda yün elyafı ile tanışmıştır. Keçe, yeryüzünde bilinen en eski tekstil yüzeyidir. İlk defa nasıl yapıldığı ve kullanıldığı hakkında kesin veriler olmamasına rağmen; kullanımına ait en eski yazılı belge Homeros'un 'İlyada' adlı eserindedir. Geçmişten günümüze kullanım alanları nedeniyle de keçe, her zaman günlük yaşamın bir parçası olarak varlığını sürdürmüştür. Bir dönem için kullanım alanları azalan keçenin; birçok çeşidi günümüzde turistik, hediyelik eşya üretiminin dışında tekstil ve moda tasarımı alanında da başrolü oynamaktadır.

Tekstil/Lif sanatında yeni bir gelişme olarak beliren ve giderek benimsenen Giyilebilir Sanat (Wearable Art) hareketi tanımlanmakta ve bu alanda giyinmenin örtünme ihtiyacının ötesine geçişi olarak yorumlanmaktadır. Giyilebilir Sanat hareketinde birey-giysi ilişkisinde fikir, duygu, heyecan ve form bileşiminin giysilere aktarıldığı üzerinde durularak tekstillerin elle tutulur, dokunulabilir ürünlere dönüştüğü sonucuna varılmaktadır.

Bu çalışmada, geçmişten günümüze keçe sanatının, Türk kültürü içindeki yerinin ve öneminin belirtilmesi, Keçenin insan sağlığı açısından önemi de düşünülerek keçe üzerine farklı yüzey düzenleme teknikleri uygulayarak, giyilebilir sanat ürünlerinin tasarlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Keçe, Keçe Yapımı, Türk Kültürü, Giyilebilir Sanat, Yüzey Düzenleme.

ABSTRACT

WEARABLE ART PRODUCTS WITH DIFFERENT SURFACE EDITING TECHNIQUES ON FELT

Betül SEVİNÇ

Süleyman Demirel University, Fine Arts Institute

Post Graduate Thesis, Page, April 2015

Supervisor: Doç. N. Rengin OYMAN

Textiles began with the usage of plant stems and leaves in prehistoric times continued with the fiber as a result of the domestication of the sheep and goats in the Neolithic Period. There is no definite evidence about felt making and its usage, the oldest written document on its usage is in the literary work of Homeros named İlyada. Also with the wide usage of fields from past to present, felt has always been a part of our daily lives. Felt, the usage of which decreased at one period, is now playing a key role in textile and fashion design besides its usage in touristic things and souvenirs.

Wearable Art or “art to wear” which appears as a new development in contemporary textile/ fiber art, increasingly adopted an art to wear with interest in this field of art, artworks and their artists. Wearable Art stream is interpreted as a transition to ‘wearing’ beyond the need for covering one’s self. The modern idea of wearable art seems to have surfaced more than once in various forms. Concluded that artist narrates his ideas, emotions and excitements transferred as a clothing form which is tangible artworks.

In this study, it is aimed to design wearable art products by applying different surface editing techniques on felt also by heeding the importance of felt on human health and to emphasize the importance of felt design in Turkish culture from past to present.

Keywords: Felt, Felt Making, Turkish culture, Felt Techniques, Wearable Art, surface.

GİRİŞ

El sanatları içerisinde en eski tekniklerinden olan keçe, Orta Asya'ya özgü yaşam biçiminin bir ögesi olarak gelişmiş ve batıya yönelen Türk boyları tarafından Anadolu'ya taşınmıştır.

“Keçe, koyun, tavşan, deve gibi hayvanlardan yünleri ile tiftik keçisinin kıllarının sabun ve sıcak su yardımı ile oluşturularak, liflerin birbiri arasına girmesi ile elde edilen atkısız – çözümsüz sıkıştırılarak oluşturulmuş tekstil örneğidir.”

Atölyelerde yörelere özgü desen, renk, motiflerle bezelenen desenli veya desensiz olarak üretilen bu ürünlerin geçmişte kullanım yerleri ise benzer üretimlerle; yaygı, yolluk, seccade, yastık, eğer örtüleri, çadır gibi ev eşyası yapıldığı gibi kepenek, çizme, çorap, patik vb. giyim eşyası yapılmaktadır.

Yüzlerce yıl göçebe yaşayan Türkler keçeyi; çadırlarda, çadırların tabanına yaygıda, yeni doğan bebeklerin kundaklarında, çuvallarda, çobanların sırtlarınsa abalarda, çizmelerde, külahlarda ve birçok yerlerde kullanmışlardır. Tarih boyunca birçok yerde kullanılan keçenin kullanım alanları, Türklerin göçebe hayatından yerleşik hayata geçmesiyle birlikte sanayinin de getirmiş olduğu yeni ürünler nedeni ile de daralmıştır. Böylece halkın da keçeye olan ilgisi azalmış keçe sanatı da unutulmaya yüz tutmuştur.

Bu tezin amacı; giderek unutulmaya yüz tutmuş geleneksel sanatlarımızdan biri olan keçeyi sanatını teknik ve sanatsal özellikleri açısından tespit ederek, yüzey düzenleme tekniklerini de kullanmak üzere, giyilebilir sanat ön planda tutularak sanatsal çalışmalar uygulamaktır.

I. BÖLÜM

1. KEÇENİN TANIMI, TARİHÇESİ VE KEÇE ÜZERİNE FARKLI YÜZEY DÜZENLEME TEKNİKLERİ

1.1. Keçe'nin Tanımı

Keçe, hayvansal liflerden genellikle yünün ısı, nem, basınç altında, sabun, yağ, asit vb. yardımıyla birbirlerine kenetlenmelerini sağlayarak oluşturulan dokudur. Türk el sanatlarının en eski tekniklerden biri olan tepme Keçecilik Orta Asya'dan 11. yüzyılda batıya göç eden Türkler tarafından diğer sanatlarla birlikte Anadolu'ya gelmiş, günümüze kadar ulaşmıştır.

Yünün elle veya makinelerle atılarak, genellikle doğal yün renginin (beyaz, siyah, kahverengi) zeminde kullanıldığı, desenlerin ise günümüzde sentetik boyalarla renklendirilen keçeler ile oluşturulduğu görülmektedir. Desenlerde çoğunlukla geometrik bezemelerle birlikte figürlü, doğadan stilize motifler de kullanılmaktadır. Keçenin bazı tanımları çeşitli araştırmacılara göre şöyledir;

Keçe tekstil terimleri sözcüğü 'ne göre birinci tanımla “yün ve keçi kılı gibi hayvansal doğal elyafın, dış tabakasını oluşturan üst örtü hücrelerinin (pulların) belirli ısı, nem, basınç altında, sıcak ve kaygan bir ortamda sürtünerek birbirine kenetlenmeyle oluşan dokusuz tekstil yüzeyi” ve ikinci tanımla, “Ağır bir dinkleme ve yıkama sonucu doku yapısı kaybolan ve yüzeyinde düzgün bir hav tabakası oluşan, iki ya da daha çok katlı yünlü kumaş” olarak tanımlanmaktadır (Ergür, 2002: 136). Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre ise keçe, “Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş” olarak tanımlanmaktadır.

Atölyelerde yörelere özgü desen, renk, motiflerle bezenen desenli veya desensiz olarak üretilen bu ürünlerin geçmişte kullanım yerleri ise benzer üretimlerle; yaygı, yolluk, seccade, yastık, eğer örtüleri, çadır gibi ev eşyası yapıldığı gibi kepenek, çizme, çorap, patik vb. giyim eşyası yapılmaktadır.

Türklerin günlük yaşamında önemli bir yeri olan "keçe" sözcüğü, "kidhiz / kidiz / kiz / kiiz /kiyiz" şeklinde adlar almıştır. Kullanılan bu tekniğin ilk örnekleri Uygur dönemine ait örneklerde görülmektedir. Tepme keçe veya fabrikasyon olarak üretimi yapılan keçe yapımında, koyun yünü dışında tavşan, yünü, deve yünü, tiftik, keçi kılı da kullanılmaktadır (Özhekim, 2009: 124).

“Kidhiz” keçe karşılığı olarak söylenen, en eski ve en yaygın bir Türk kültür değişidir. Bu söz, türlü Türk kültür çevrelerinde, Kidiz, Kiz, Kiiz, Kiyiz şeklinde görülmektedir. Osmanlıcada keçe ile Farsça kökenli nemed sözcüğü kullanılmıştır. Keçe İngilizce Felt, Almanca Filz, Fransızca ise Feutre'dir. Fransızca kökenli 'fötr' sözcüğü, dilimize keçeden yapılmış şapka olarak geçmiştir.

Türk Giyim ve Kuşam Süsleme sözlüğünde keçenin nerelerde kullanıldığı hakkında bilgi sahibi oluruz: İplikten dokunmamış, yün veya kıldan, ıslatılarak dövülmek sureti ile yapılan kalın, kaba kumaş. En kabasına da kepenek denir (Gür, 2012: 1176).

Keçe, doğal yünün ıslak ortamda çeşitli yöntemlerle sıkıştırılmasından meydana gelmiş ve tarihi geçmişi Türk sanatının en erken devirlerine kadar inmektedir. İlk Türk İmparatorluğunu kuran Hunlara ait kurganlarda çıkan keçe örnekleri yanı sıra diğer yüzbinlerce eser bize o dönemler de yaşamış toplulukların sanat ve kültürleri, gündelik hayatta kullandıkları eşyalar ve bu eşyaların özellikleri hakkında bilgi vermektedir (Begic, 2013: 42).

Kısacası Keçe, yünün su ile ıslatılıp sıcak bir ortamda, dövülerek liflerinin kaynaşmasıyla oluşan kaba kumaştır (Oyman, 2005: 83).

1.2. Keçe Türleri

Keçe kullanım amacı bakımından sanayileşme devriminden önce birçok alanda kullanılmış ancak teknolojinin ilerlemesi ile bu kullanım alanları gittikçe azalma göstermiştir.

Keçe çeşitlerini irdelememiz gerekirse birçok alanda kullanılmıştır. Bunlar;

1.2.1. Evlerde, Çadırlarda Kullanılan Keçeler

Ala keçe (Yazgı keçesi), Turluk, Süt keçesi, Yük keçesi, Sargı (bebek keçesi), Kış keçesi, Sünger yatak keçesi, Yastık, Seccade, Sedir-Maket keçesi, Yatak keçesi,

Dolap keçesi, Şırmak (Şırdak), Matara kılıfı, Minder keçesi, Ocak başı keçesi, Ütü keçesi ve Yazma tezgah keçesi, Kapı keçesi, Dayanma keçesi, Duvar keçesi ve Yolluklar gibi farklı keçe çeşitleri de bulunmaktadır.

1.2.2. Hayvanlar Üzerinde Kullanılan Keçeler

Eyer keçesi (Ter keçesi), At keçesi (Belleme), Deve keçesi,

1.2.3. Aksesuar Olarak Kullanılan Keçeler

Börk(Yeniçeri külahı), Hartavi (Sipahilerin giydiği külah), Sikke (Dervişlerin giydiği külah), Zerrin külah, Külah, Üsküf, Taç, Takke, Arakkiyye (Keçe başlık),

1.2.4. Geçmişten Günümüze Giysi Olarak Kullanılan Keçeler

Çizme, Çorap, Elbise, Aba, Yelek, Töz'ler, Yamcı, Ayakkabı keçesi, Kepenek.

1.2.5. Keçeden Hayvan Heykelleri

Kaz, kuğu, vs. (Hun kurganlarından ele geçmiştir.)

1.3. Keçenin Tarihçesi

Keçenin ilk defa nasıl yapıldığı ve kullanıldığı hakkında kesin veriler olmamasına karşın “keçe” ve kullanımına ait en eski yazılı belge Homeros’un İlyada adlı eserindedir: “Eyi denenmiş ve deriden kenarlarla çevrilenmiş bir başlık (bu senin armağanındır Meriones) onun şakaklarını taçlandırdı, içi yumuşak yünlü idi, dibine keçe döşenmişti” Destanda adı geçen keçe başlığın Hitit kabartmalarında tasvir edilen tanrıları ve soyluların başlıkları olması ihtimali çok yüksektir. Daha sonra bu tür başlıklar Friglerde görülmektedir. Türklerin konar göçer yaşamlarının bir parçası olarak tarih sahnesine çıktığı düşünülmektedir. Soğuk iklimli toplumlarda ısınma, sıcak iklim toplumlarda serinliği sağlaması ve su geçirmezlik özelliğinden dolayı o dönemlerden itibaren gerek saray gerekse halkın tercih ettiği bir ürün olma özelliğini korumuştur (Topbaş, ve Seyirci, 1982: 127).

Dünyanın her kültür çevresinde görülen bir gelenek olmayan keçe: Türklerin günlük yaşamında çok büyük bir değer kazanmıştır. Keçeciliğin doğabilmesi için, “hayvancılığın ve koyunculüğün gelişmiş olması”, keçeden yapılmış ev eşyaları ile giyimlerin doğuşunu gerektiren soğuk bir iklim ve hava durumunun var olması

gerekmektedir. Göçebe hayatı yaşayan yaylacı Türkler hayvanları ve yaşama gelenekleri bakımından yaylag ve kışlag arasında yaşamayı gerekli görmekteyler. Bu nedenlerden dolayı “kolaylıkla taşınabilen” halı ve keçeler kullanmışlardır (Oyman, 2005: 83).

Göçebe Türk toplulukları eşyalarında kullandıkları süsleyici unsurlarında doğal olarak yetiştirdikleri hayvanların yünlerinden yararlanmışlar ve birer el sanatı ürünü olan halı, kilim, keçe vb. ürünlerin yapımını kendi geleneksel yöntemleriyle gerçekleştirmişlerdir (Ergenekon, 1993: 13). Geleneksel yöntemlerle yapılmış ilk keçe örnekleri M.Ö 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Pazırık kurganlarında rastlanmıştır. Bu örneklerdeki tepme keçeler, aplike tekniği ile desenlendirilmiştir.

Hitit (Hititler, İ.Ö 1750- 1200; Geç Hititler, İ.Ö. 1200- 700) Kabartmalarında bulunan tanrıların soyluların başlıkları incelendiğinde Mesnevi sikkelerine benzediği görülmektedir. Hitit başlıklarının keçeden olduğu söylenebilir. Noin-Ula’da bulunan Pazırık kurganları tekstil tarihi açısından oldukça önemlidir. Keçelerde genellikle dağ keçisi, geyik, aslan gibi dağ motifleri yer almış; renkli keçeler kesilerek, keçeye veya deriye aplike tekniği ile yapılandırılmış veya dikilmiştir. Orta Asya’ya da ise keçe, Çinlilerin tarihinde karşımıza çıkmıştır. Çinliler Hunların kubbeli keçe çadırlarına, ‘ch’iung-lu’ demişlerdir. Bu söz sonsuzluk, boşluk, kubbe, barınak, yer anlamını taşımaktadır (Gür, 2012).

Göktürklerde ise tepme keçe yaygılar(örtüler), kağanların tahta çıkış törenlerinde de kullanılmıştır. Kağanın kendisine tabi beyler tarafından bir keçe üzerinde havaya kaldırılması ve daha sonra güneşin döndüğü yönde dokuz kes, otağın etrafında döndürülmesi geleneği, vardır. Keçe göktürler döneminde sadece eşya olarak değil aynı zamanda bir hukuk ve devlet sembolü de olmuştur. (Ergenekon, 2010:<http://yasamguzelsanatlar.blogspot.com>).

Anadolu’da yerleşik ve göçebe düzende yaşamaya devam eden Selçuklular’da da çadır, eyer örtüleri, çizme, börk ve giyim kuşamda keçe kullanımı devam etmiştir. Bu dönemde tepme keçeden yapılan ve çoban giysisi olarak bilinen kepeneklere, soğuktan koruma amaçlı başlıklar eklenmiştir. Yine bu dönemde keçe giysilerin üzerine bezemeler zenginleşmiş ve bu alanda en önemli merkez Konya

olmuştur. Selçuklular dönemindeki ahilik teşkilatı yerini Osmanlı döneminde Loncalara bırakmış ve bu loncalarda Keçecilikte yerini almıştır.

Osmanlı döneminde keçe, baş giysilerinde kullanılmış ve genellikle şekli ile giyen kişinin sınıfı ya da rütbesini gösteren bir kılavuz olmuştur. Genellikle genişliği yüksekliğinden fazla olan, keçeden külahın üzerine birkaç santimetre eninde bez sarılmak suretiyle elde edilen baş giysilerindedir. Bu baş giysisi Osmanlı döneminde yüksek rütbeli kişiler tarafından kullanılmıştır. Halk kesimi ise, keçe külahlarını abani veya yemeni adı verilen kumaşlarla sarmışlardır. Osmanlı döneminde yüksek rütbeli kişilerin ve halk kesiminin kullandığı bu başlıklar dışında dini grupların giydikleri başlıklarda ayrı özellik taşımıştır. Çevrelerinde genellikle yeşil renge yer verilen ve çeşitli formlarda yapılan bu özel başlıkların bazı türlerinde tepme keçe tekniği uygulanmıştır. Osmanlı döneminin yeniçeri askerleri, beyaz keçeden yapılmış, ‘üsküf’ veya ‘börk’ adı verilen baş giysileri kullanmışlardır. Yaklaşık 45 cm yüksekliğindeki börk; arkaya doğru sarkan uzantısıyla yeniçerileri simgeleyen önemli bir baş giysisi olmuştur. Yeniçeriler tarafından kullanılan keçe başlıklar aynı zamanda kendi içlerinde de değişiklik göstermiştir. Yünlüklü ve yünlüksüz keçe, üsküf ve kuka yeniçerilerin başlık türleri arasında yer almıştır. (Anonim, 2011).

Orta Asya’dan bu güne ulaşan, keçe ile ilgili Arkeolojik bulgulardan; yapım teknikleri, kullanım alanları, renkleri ve bezemeleri açısından keçe sanatının gelişmesi incelenebilmekte, Hunlar’dan sonra kurulan Türk devletlerinden olan Göktürk ve Uygurlarda da Keçeciliğin dönem özellikleri ve bölgenin verdiği imkanlarla üretildiği dikkati çekmektedir. Selçuklular XI. yüzyıldan itibaren Maveräu-n Nehir’deki ilk yurtlarından Ortadoğu’ya indiklerinde İç Asya’nın geleneklerini de beraberinde taşımışlar (Diyarbakirli, 1977: 102), Selçuklu döneminin devamı olan Osmanlı döneminde Keçecilik önemini korumuş, bu gün Anadolu’nun bazı yörelerinde de uygulamaları ile devamını sağlamıştır. (Begiç, 2013).

1.4. Geleneksel Keçe Yapımı ve Keçe Yapım Teknikleri

1.4.1. Tepme Keçe Üretimi

Tepme keçe ürünleri desenli ve desensiz üretilmektedir. Desenli tepme keçe üretiminde desen hazırlama işlemleri dışında uygulanan tüm işlemler desensiz çeşitleri ile aynı işlem sırasını izlemektedir.

1.4.2. Desenli Tepme Keçe Üretimi

Desenli Tepme Keçe üretiminde keçeleştirme ve birleştirme işlemleri üç aşamadan oluşmaktadır.

1.5. Ön İşlemler

1.5.1. Yünün Hazırlanması

Ülkemizde koyunlar genellikle yılda Nisan, Temmuz ve Ağustos olmak üzere iki kez kırılmaktadır. Kırkımdan önce veya kırkımdan sonra yıkanan yün elyafı keçe üreticisi tarafından temiz hale getirilmektedir. Daha sonra yünün rengi ve kalitesine göre ayrılma işlemi yapılmaktadır.

Renklerine ve kalitesine göre ayırma işlemi tamamlanmış yün lifleri terazi ve kantarda tartılarak ağılığı belirlenmektedir. Daha sonra üretimi planlanan keçenin çeşidi ve boyutlarına göre gerekli olan miktarda ayrılan elyafın atılması yani kabartılması işlemine geçilir.

Yere serilen haşır yaygı üzerine birinci işlemde kullanılacak yünün atımı yapılarak, desenli keçe yapılacaksa kullanılacak desen önceden hazırlanır. İkinci işlemde yünün saçımı, desen oluşturma ve pişirme işlemleri gerçekleştirilir.

1.5.2. Desen Hazırlama

Desenli keçe üretilen atölyelerde yöreye özgü renklerde boyanan ince keçe yüzeyleri hazır bulundurulmaktadır. Renkli çeke yüzeylerinin desene uygun kesilmesi gerekmektedir. Baklava, şerit, daire vb. biçimlerde esilen parçalar planlanan desenin elde edilmesinde doğrudan etki bulundurmaktadır.

Şekil 1. Motiflerin Hazırlanması (Özdemir, s: 372).

Motifler Bu Şekilde Hazırlanarak Üzerine Su Serpilir

Şekil 2. Yünlerin Atılması (Özdemir, s: 372).

Hasırın Her Tarafı Eşit Bir Şekilde Yünle Kaplanır ve Üzerine Ilık Su Serpilir,

Şekil 3. Hasır Örtü Üzerine Yünleri Yayma İşlemi (Sevinç, 2014).

Şekil 4. Yünlere Su Serpme İşlemi (Sevinç, 2014).

Yün Serpme İşlemi Bittikten Sonra Yünün Üzerine Ilık Sabunlu Su Serpilir.

Su, dövme işlemi sırasında yünlerin birbirine girmesini ve altta kalan motiflerle kaynaşmasını sağlamaktadır.

Şekil 5 Sarılma İşlemi (Çeliker, 2011).

Tepme ve Pişirme İşlemi İçin Hasırın İçine Uzun Sopa Koyulup Sıkı Bir Şekilde Sarılır,

Hazırlanan rulo dağılmaması için sıkıca bağlanır ve tepme işlemi gerçekleştirilir. Bu işlen ilk başta insan gücü ile 30–40 dakika ayak ritimleriyle ezilerek uygulanmaktadır. Tepme işlemi sonunda rulo açılarak “Çatki “adı verilen bozuk kenarların düzeltilmesi işlemi yapılır. Böylece yünlerin pişirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Yeniden ıslatıldıktan sonra tekrar sarılarak ikinci kez tekrar tepme işlemine tabii tutulur. Son olarak insan gücü yerine hallaç makinesi adı verilen tepme makinesi kullanılmaktadır.

Şekil 6. Keçe Tepme Makinesinde Keçenin Tepilme İşlemi (Sevinç, 2014).

Pişirme işlemi tamamlanan keçeler bünyesinde bulunan sabunun giderilmesi için çiğnenerek bol su ile yıkanır. Suyunun süzülmesi için biraz bekletildikten sonra askıya alınarak kurutulmaya bırakılır.

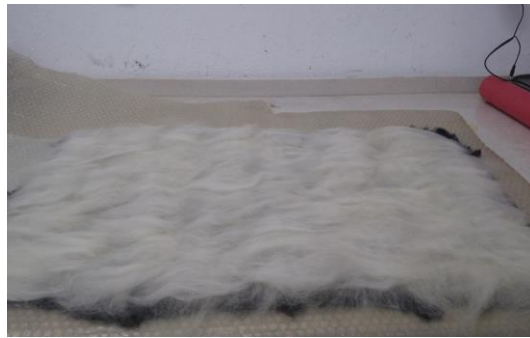
1.6. Islak Keçe Yapımı

Keçe yapımı artık günümüzde evlerde ve atölyelerde de hobi amaçlı yapılmaktadır. Günümüzde yapılan keçelerin yapım aşamalarına bakıldığı zaman klasik tepme keçeden farklı değildir. Evde ve küçük atölyelerde keçe yapmak için gerekli malzemeler; Yeşil sabun, sıcak su, sarmak için kabarcıklı poşet, küçük sopa ve hasır Amerikan servisi. Yapım aşamalarına bakıldığı zaman Tepme Keecilikle arasında nerdeyse fark yoktur. Evde keçe yapmak için ilk önce yünler hazırlanır. Piyasada rahatlıkla bulunan farklı yünler sayesinde yün boyama işlemine gerek kalmamaktadır. İkinci aşama olarak Amerikan servis üzerine kabarcıklı poşet serilerek bir kat yün atılır.

şekil 7. Islak Keçe Yapımı (Sevinç, 2014).

Yünler İlk Sıra Diklemesine Yani Boyuna Düzenli Bir şekilde Acıklar Yerleştirilir.

şekil 8. Islak keçe yapımı (Sevinç, 2014).

İkinci Sıra İse Yünler Acıklar Enine Yerleştirilerek Boşluk Bırakılmamaya Özen Gösterilir.

İsteğe göre lif ya da pasta denilen motifler yerleştirilir. Hazırlık işlemi tamamlanan keçe üzerine sabunlu sıcak su serpilerek tamamı ıslatılır. Düzenlenen yünün kısa tarafına sopa konularak en alttaki hasır örtü, naylon ve keçe hepsi bir arada sıkıca sarılır ve bağlanır. Sarılan sopa sıkıştırma avantajı ile yünün kayması engellenir. Hazırlanan rulo 20–30 dakika kadar bastırılarak yuvarlanır. Yuvarlanması biten keçe açılarak çatki dediğimiz kenar düzeltmeleri ve varsa kaymalar düzeltilerek tekrar sarılır. Sıkıca sarılan keçe yarım saat kadar tekrar yuvarlanır. En son olarak yuvarlanması biten keçe iyice durularak kurutulmaya bırakılır.

1.6.1. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Çalışmalar

Şekil 9. Mehmet Girgiç'in Islak Keçe Pano Eseri (Özhekim, 2008, s. 131).

Mehmet Girgiç'in ıslak keçe tekniği kullanarak yapmış olduğu pano çalışmasında aplikasyon işlemi kullanılmıştır. Zemin yünler atıldıktan sonra üzerine önceden hazırlanmış yünler kesilerek desenlendirilir ve ıslatılarak presleme işlemi uygulanmıştır.

Şekil 10. Islak Keçe ile Yapılmış Şal Çalışması.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/69242912995489864/>, 27.02.2015).

Şal yapımına uygun bir şekilde kesilen pamuklu kumaşın uç kısımlarına uyumlu renklere yünler yerleştirilerek şekil verilmiştir. Sıcak su yardımı ile ıslatılarak ıslak keçe tekniği uygulanmıştır.

Şekil 11. Islak Keçe ile Yapılmış Ceket Çalışması.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/69242912995489864/>, 27.02.2015)

Manken ölçülerine göre çıkartılmış kalıp üzerine yünler yerleştirilerek, etek ucuna ve boyun kısmına el yardımı ile delikler açılmıştır. Islak keçe tekniği uygulanarak ıslak halinde mankene giydirilip formu verilmiştir. Aynı teknik kol kalıplarına da uygulanmış ve dikiş tekniği ile bedene takılmıştır.

Şekil 12. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Çanta Tasarımları.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/489977634436551708/>,29.02.2015)

Çanta kalıbı oluşturularak yünler kalıp formuna göre yerleştirilmiştir. Üzerine farklı renlerdeki yünler ile desen oluşturup çanta kalıbını formunu alacak şekilde el yardımı ile bastırılarak ıslak keçe tekniği uygulanmıştır.

Şekil 13. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Patik Tasarımları.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/421649583835586157/>, 17.03.2015)

Ayak kalıbı çıkartılarak formuna göre yünler yerleştirilip el yardımı ile forma göre bastırılarak ıslak keçe tekniği uygulanmıştır.

Şekil 14. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Boyun Aksesuarları.

(Kaynak: "<https://tr.pinterest.com/pin/533184043360223083/> 17.03.2015)

Boyun ölçüleri belirlenip yünler sıcak su ve sabun yardımı ile elde yuvarlanarak burgu şekli oluşturulmuştur. Uç kısmına farklı renk ve formlarda yün yerleştirilerek çiçek formu verilmiştir. Islak halinde burgu formlarıyla birleştirilerek bu şekilde kurutulmaya bırakılmıştır.

Şekil 15. Islak Keçe Tekniği ile Yapılmış Kolye Tasarımları.

(Kaynak: "<https://www.pinterest.com/pin/490048003174782260/>" ,19.03.2015)

Farklı renk ve tonlardaki yünler el yardımı ile avuç içine alınır ve sıcak su ve sabun yardımı ile yuvarlak forma getirmek için yuvarlıyoruz.

1.7. Keçe Üzerine Yüzey Düzenleme Teknikleri

1.7.1. İğneli Keçe (Kuru Keçe) Tekniği

İğneli keçe tekniği önceden yapılmış tabaka keçe üzerine desenlendirme işlemi yapılarak desenler üzerine yünler yerleştirilip keçe iğnesi yardımı ile işleme şeklidir. İğneli Keçe tekniğinde kullanılan malzemeler; Keçe fırçası, Keçe iğne aparatı, Tabaka keçe ve Yün yapağıdır. Tabaka keçe dışında polar kumaş, örme kumaş ve atkı – çözüğü seyrek kumaşlar üzerinde de uygulanabilmektedir.

1.7.2. İğneli Keçe ile Yapılmış Çalışmaları

Şekil 16. İğneli Keçe ile Yapılmış Pano Çalışması.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/460633868109695669/>, 08.05.2015)

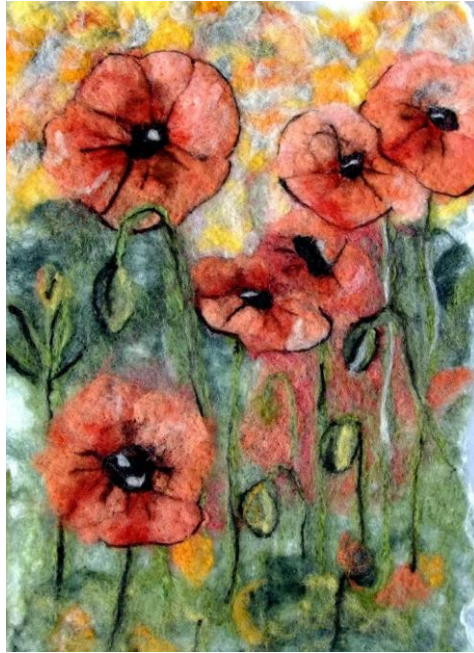
Islak keçe tekniği uygulanan zemin üzerine ilk oluşturulmuştur. Oluşturulan desenler üzerine yünler yerleştirilip keçe iğnesi yardımı ile sabitlenmesi sağlanmıştır.

Şekil 17. Pamuklu Kumaş Üzerine Desen Oluşturularak Yapılmış Şal Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/301741243756608073/>, 08.05.2015)

Şalın uç kısımlarına desen oluşturulup yünler ton geçişi sağlanarak keçe iğnesi yardımı ile sabitleme işlemi oluşturulmuştur.

Şekil 18. İğneli Keçe Üzerine Kontör İşlemi.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/445223113137703784/>, 08.05.2015)

İğne aparatı ile desenlendirme işlemi yapıldıktan sonra deseni netleştirmek için tekli Keçe iğnesi ile kontörlüme işlemi yapılmaktadır.

Şekil 19. İğneli Keçe Tekniği Uygulanarak Yapılmış Ceket Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/461900505504466271/>, 08.05.2015)

Ceket üzerine desen belirlenerek yünler keçe iğnesi aparatı yardımı ile sabitlenir.

Şekil 20. İğneli Keçe Tekniği Uygulanarak Yapılmış Çanta Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/92675704805000840/>, 08.05.2015)

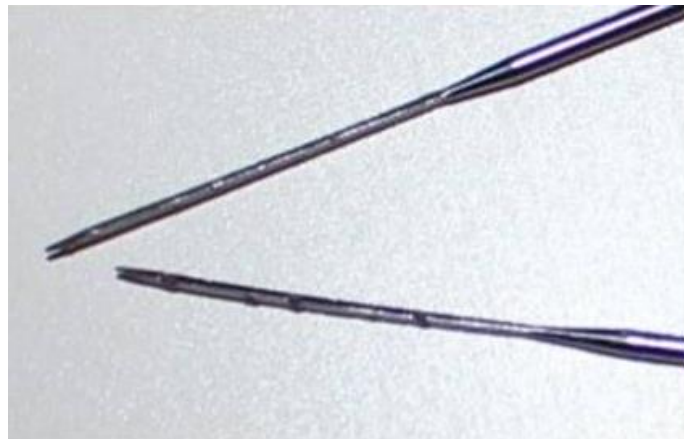
Islak keçe tekniği ile yapılmış çanta tasarımı üzerine desen oluşturularak yünler keçe iğnesi yardımı ile sabitleme işlemi uygulanır.

Giyilebilir ürünlerin dışında iğneli keçe tekniği ile iki ve üç boyutlu çalışmalarda yapılmaktadır.

şekil 21. İğneli Keçe İçin Gerekli Malzemeler (Sevinç, 2014)

Üç Boyutlu İğneli Keçe alışmaları İçin Gerekli Malzemeler; Farklı Renklerde Yünler, Tekli Keçe İğnesi, Makas, Sert Sünger veya Keçe Fırçası.

şekil 22. Keçe İğnesi Detay Görünümü (Sevinç, 2014)

Bu Teknik İçin Kullanılan Keçe İğnesinin Uç Kısmı Tırtıklı ve atal Şekindedir. Bu Özellik Yünlerin Birbiri İçerisine Sabitlenmesini Kolaylaştırır.

Şekil 23. Üç Boyutlu Obje Yapımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/92675704808974313/>, 04.04.2015)

Üç Boyutlu Objelerin Yapımı İçin Sert Sünger Üzerine Yünler Konur ve İğne Yardımı ile Yuvarlanarak Şekil Verilir.

Şekil 24.Üç Boyutlu Obje Yapımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/92675704808974313/>, 04.04.2015)

Bu İşlem Vereceğimiz Formun Şeklini Alana Kadar Devam Edilir.

Şekil 25. Keçe İğnesi ile Son Formu Verilmiş Üç Boyutlu Anahtarlık Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/92675704808974313/>, 04.04.2015) .

Şekil 26. İğneli Keçe Tekniği ile Yapılmış Üç Boyutlu Obje Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/58265388903333468/>, 08.05.2015)

Keçe fırçası veya sert sünger üzerine yünler tekli keçe iğnesi yardımı ile boyut kazandırılarak uygulanır.

1.8. Keçe Üzerine Aplike Tekniği

Keçe üzerine applike tekniği, önceden hazırlanmış keçe üzerine ayrıca hazırlanan motif veya desen formu verilmiş parça keçelerin dikiş tekniği ile üzerine yerleştirilerek dikilme şeklindedir. Bir diğer aplikasyon işlemi ise, kesilen keçelerin yine ıslak keçe tekniği ile kaynaştırılması ile oluşturulur.

Şekil 27. Yrd. Doç. Didem Atiş Özhekim'in Keçe Aplike Pano Eseri (Özhekim, 2009, s. 130).

Şekil 28. Keçe Aplike Çanta Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/489977634436551708/>, 06.04.2015)

Islak keçe tekniği ile yapılmış çanta üzerine önceden keçeden hazırlanmış iek formları keçe iğnesi yardımı ile veya dikiş tekniği ile aplikasyon işlemi uygulanmıştır.

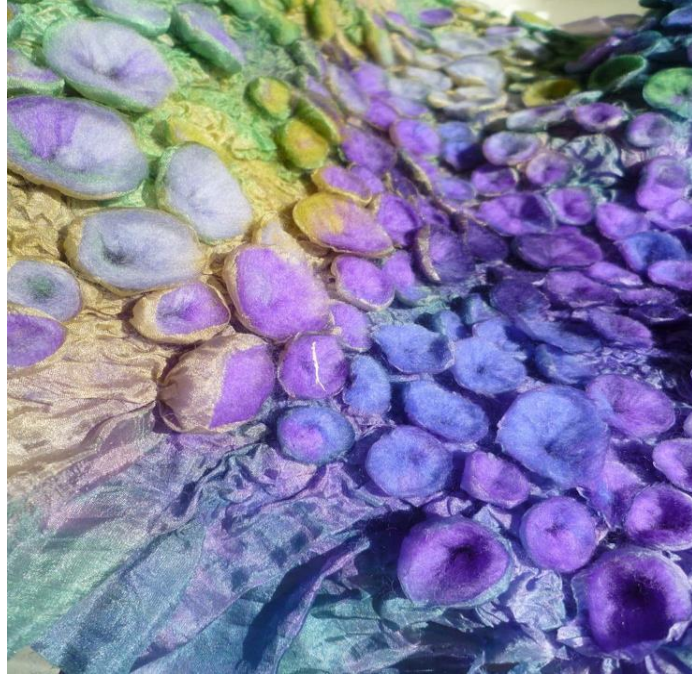
şekil 29. Keçe Aplike Ceket Tasarımı.

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/482940760013288477/>, 08.05.2015)

Islak keçe tekniği uygulanarak yapılan ceket tasarımının etek uçlarından motifler kesilerek çıkarılan motifler etek uçlarına yerleştirilerek dikiş tekniği ile applike edilmiştir.

1.9. Keçe Üzerine SHİBORİ Tekniği

Shibori Tekniği: “SHİBORİ” kumaşı şekillendirip boyadan önce aynı şekli muhafaza ederek tekstilde güzelleştirme yollarının bir çeşidi için verilen Japonca sözcüktür. Sözcük, Fiil kökü Shiboru boğmak, bükmek, sıkıştırmaktan gelmektedir. Her ne kadar Shiboru özel bir direnç tekstil grubunu tanımlamak için kullanılsa da, kelimenin fiil kökü kumaş üzerine yapılan faaliyeti, kumaşa yapılan işlemi vurgulamaktadır.

Şekil 30. Kumaş Üzerinde İçerisine Bir Materyal Koyularak Uygulanmış “Shibori” Tekniği.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/313352086546413997/>, 08.05.2015)

“SHİBORİ” tekniği kumaşı iki boyutlu yüzey olarak ele almaktan ziyade katlayarak, buruşturarak, dikerek, kaplayarak, sürükleyerek, dikerek ve kıvrarak üç boyutlu bir şekil verilir. Bu yöntemle şekil verilen kumaş, bağlamak ve düğümlemek gibi değişik şekillerde muhafaza edilir. Katlama işlemi tamamlanan kumaş sıcak su içerisinde bir süre kaynatılır. İsteğe göre suyun içerisine kumaş boyası eklenerek renklendirilebilir. Yeni Shibori tekniklerinde kumaş buruşturularak şekillendirilip daha sonra ısı transfer süreçleri ile baskı boyama işlemine tutulur böylece kumaş içindeki dokulanmanın ve üç boyutlu biçimlenmenin sabit kalması sağlanış olur.

1.9.1. SHİBORİ Tekniği ile Yapılmış Keçe alışmaları

şekil 31. Keçe zerine Shibori Tekniği Uygulanmış Boyun Aksesuarı.

(Kaynak:<https://www.pinterest.com/pin/488570259549987650/>, 23.04.2015)

Islak keçe tekniği uygulanarak yapılmış boyun aksesuarı üzerine yuvarlak boncuk veya farklı boyutlu materyaller koyularak bir iplik yardımı ile sarılır. Daha sonra kaynar suda belli bir süre kaynatılıp sudan alınarak iplikleri zmeden boyun aksesuarı formu verilerek kurutulmaya bırakılmıştır. Kurutma işlemi tamamlandıktan sonra iplikler üzülerek sarılan boyutlu materyaller çıkartılıp ve son formu verilmiştir.

Şekil 32. Shibori Tekniği Ceket Tasarımı.

(Kaynak:<https://www.pinterest.com/pin/318700111106467394/>, 23.04.2015)

Islak keçe tekniği uygulanarak yapılmış ceket tasarımı üzerine ceketin dirsek kısımlarına ve kapuşonuna boyutlu materyaller sarılarak Shibori tekniği uygulanmıştır.

Şekil 33. Shibori Tekniği Kolye Tasarımı.

(Kaynak:"<https://www.pinterest.com/pin/313352086545858303/>", 23.04.2015)

Islak keçe tekniği uygulanarak yapılmış kolye tasarımına farklı boyutlardaki taç formları sarılarak Shibori tekniği uygulanmıştır.

şekil 34. Shibori Tekniği anta Tasarımı.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/313352086544917074/>, 24.04.2015)

Islak keçe tekniği uygulanarak yapılan çanta tasarımı üzerine, ayrıca keçe üzerine uygulanan Shibori tekniği uygulanan keçeler applike edilerek çanta üzerine sabitlenmiştir.

şekil 35. Keçe zerine Shibori Tekniği Uygulanmış Duvar Aksesuarı.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/199354720982203060/> , 08.05.2015)

Islak keçe tekniği ile uygulanan zemin üzerine farklı ebatlardaki materyaller sabitlenerek uygulanan Shibori alışması.

1.10. Keçe Üzerine AVALON Tekniği

Avalon Tekniği: Farklı dokulardan oluşan iplikler kullanılarak uygulanan tekstil yüzey düzenleme tekniğidir. İplikler ile farklı formlar ve desenler oluşturulduktan sonra üzerine dikiş tekniği ile sabitleme işlemi yapılır. Bu teknik sadece iplikler ile değil parça keçe ve kumaşlar ile de uygulanabilir.

Şekil 36. Yün ve İplikler ile Oluşturulmuş Avalon Tekniği.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/527413806334275259/>, 08.05.2015)

1.10.1. Avalon Tekniği Kullanılarak Yapılmış Keçe Çalışmaları

Şekil 37. Keçe Üzerine İplikler ile Avalon Tekniği Uygulanmış Giyilebilir Sanat Ürünü.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/16677461092578925/>, 08.05.2015)

Yün üzerine farklı dokuda iplikler yerleştirilerek ıslak keçe tekniği ile uygulanmıştır.

Şekil 38. Keçe Üzerine Avalon Tekniği Uygulanmış Yelek Tasarımı.

(Kaynak: <https://www.pinterest.com/pin/555561304007243883/>, 08.05.2015)

Yünler üzerine kumaş ve iplikler düzenlenip ıslak keçe tekniği uygulanarak yapılmıştır.

1.11. Keçe Üzerine SHENILLE Tekniği

Shenille Tekniği: En az 3 kat değişik renk, doku, ve gramajda olan kumaşların veya keçelerin üst üste koyularak dikiş tekniği ile sabitlenmesi ve dikişlerin arası kesilerek (en alttaki taban kumaşı hariç) oluşturulan doku, yüzey düzenleme tekniğidir.

Şekil 39. SHENILLE Tekniği Detay Görünümü (Sevinç, 2015).

1.11.1. SHENILLE Tekniği ile Yapılmış Keçe Çalışmaları

Şekil: 40. Shenille Tekniği ile Tasarlanmış Yelek Tasarımı Önden Görünümü (Sevinç, 2013).

Şekil: 41. Shenille Tekniği ile Tasarlanmış Yelek Tasarımı Arkadan Görünümü (Sevinç, 2013).

Farklı doku ve gramajdaki kumaşların bir araya getirilerek farklı yönlerde dikiş tekniği uygulanıp, kumaşların fırça yardımı ile yıpratılarak yelek tasarımının yakasına uygulanan Shenille Tekniği çalışması.

Şekil 42. Shenille Tekniği Keçe Ceket Tasarımı.

(Kaynak: "<https://tr.pinterest.com/pin/471048442251552071/>")

Şekil 43. Shenille Tekniği Giyilebilir Sanat Ürünü.

(Kaynak: "<https://tr.pinterest.com/pin/344243965243803553>)

II. BÖLÜM

2. GIYİLEBİLİR SANAT'IN TANIMI VE TARİHÇESİ, TÜRKİYE VE DÜNYA'DAKİ YERİ

2.1. Giyilebilir Sanatın Tanımı

Sanatta farklı bir ifade aracı olan tekstil, *Giyilebilir Sanat* kavramının doğmasına doğrudan katkıda bulunmuştur. *Giyilebilir sanat* hareketi, bireylerin giysilerle ilişkisi konusu üzerinde odaklanmaktadır. Hareket giysinin sadece bedenle değil ruhla da ilişkili olduğunu benimsemektedir. Buna göre beden, görseli uyaran ve ifade eden bir araçtır. Giysiyi tasarlayan sanatçı, fikir, duygu, heyecan ve formun bileşimini eserlerine aktarmaktadır. Sanat eserini giyenler yaratıcılık sürecine yaşam ve canlılığı ekleyerek eseri tekrar yorumlamaktadır. *Giyilebilir Sanat* hareketinde hem sanatçı hem de giyen için özel bir tür iletişim ortaya koyan, kullanıcı ile doğrudan temas sağlayan tekstiller, elle tutunulabilir ve dokunulabilir ürünlerdir (Leventon, 2005: 18).

Yaratım süresince kullanılan malzemeler, doğada var olan yaratımın amacını belirleyebilecek bütün nesnelere arasından seçilebilir. Kumaşlar, tel, kağıt, bant, at kılı, yün yapağı, metal, boncuk, sicim, gazete kağıdı, ahşap, ayna parçaları, lifleri mantar, plastik, cam, ipek, kurutulmuş çiçekler, mürekkep, sünger ve benzeri her türlü malzeme bu yaratımın tamamlayıcı parçaları olarak kullanılabilirler (Dale, 1986: 23).

Giyilebilir Sanat icraları sanatta yeni bir ifade biçimi olarak giyilebilir sanat hareketinden yararlanmışlardır. *Giyilebilir Sanat'ın* üretim şekli, ticari moda endüstrisinde olduğu gibi giysilerin fason üretimine dayanmamaktadır. Bu hareketin sanatçıları tasarlanmış bir sürecin gereği olarak değil, sadece kendiler ve arkadaşları için giysi üretme fikirlerinden yola çıkmışlardır (Leventon, 2005: 18).

Gelenekten, kültürden, doğadan esinlenen ve doğanın bir parçası olarak insanın kendisiyle bütünleşmesini öneren *Giyilebilir Sanat'ın* aslında tekdüzeleştirilmiş giyim anlayışına karşı bireyci bir yaklaşım önerdiği ifade

edilebilir. 20. Yüzyıldaki sosyal karışıklıklar, sanatta yaratıcı eylemlerin ortaya çıkmasında neden olduğunda tekstil tasarımcıları bu gelişmeleri yoğun atölye çalışmaları ile eserlerine yansıtılmışlardır (Dale, 1986: 5).

Bu sanat hareketi, daima (*Wearable Art*), performans sanatı ve Body Art ile yakın ilişki içindedir. Bu sanat hareketi daima kişinin elbiselerle olan bireysel ilişkisiyle ilgilenmektedir. Sadece vücudu değil aynı zamanda ruhu giydiren giysileri tanımlamaktadır.

Giyilebilir tekstil ürünleri aynı zamanda akıllı elektronik tekstiller olarak günümüzde e- tıp teknolojisinde de yaygın olarak kullanılma imkanı sağlamaktadır. Yalçınkaya ve Yılmaz (2011), yapmış oldukları çalışmada Giyilebilir Tekstillere şu şekilde yer vermiştir; Dünya’da pek çok araştırma merkezi veya önemli firmalar tarafından tıbbi bilgilerin algılanıp beslenmesini sağlayan ileri düzeyde Giyilebilir akıllı tekstil ürünleri geliştirmektedir. Ülkemizde de bu konuda çalışmaların yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Çalışma sonunda elde edilecek algılama özelliğine sahip iplik veya kumaş esaslı sensörlerin hangi vücut fonksiyonlarının algılanması için kullanabileceği, bir diğer değişle kullanım alanlarının tespitine de karar verilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalarında özellikle nabız, terleme ve vücut ısısı gibi vücut fonksiyonlarının algılanıp izlenmesini sağlayan *Giyilebilir Tekstil* ürünlerinin geliştirilmesi için gelecekte yapılacak çalışmalara bir basamak oluşturmasını hedeflemişlerdir (Yalçınkaya ve Yılmaz, 2011:61-63).

2.2. Giyilebilir Sanatın Tarihçesi

Oluşum zemini 1920’lerdeki sanatsal arayışlar ışığında başlayan *Giyilebilir Sanat* eserleri bir tür doğaçlama ile ilk kez 1960’ların sonunda bir tarz olarak görülmüştür (King, 2000, s.16). King’in betimlediği bu durumu İpşiroğlu, 20 yüzyılın ikinci yarısında uygulamalı sanatlarda görülen büyük gelişmenin moda ve tekstil gibi alanlarda görülmedik bir anlam kazandığına değinmiştir (İpşiroğlu, 2009: 95)

Giyilebilir Sanat hareketini yansıtan eserler, kısa sürede moda endüstrisinin malzemesi haline dönüşmekle beraber yine de, tam olarak modanın malzemesi olmamıştır. *Giyilebilir Sanat* hareketini yansıtan eserlerin Güncel Moda üzerindeki şaşırtıcı etkileri hareketin daha iyi anlaşılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Köklü bir söylem olan 1960'lar, *Giyilebilir Sanat*'ın bir tarz olarak gelişmesine itken olmuştur. Ancak bu sanatın kökenini el işi dokuma, boyama, işlemlerle eski, otantik giysilere önem veren hippie hareketinin oluşturduğunu söyleyebiliriz (King, 2000: 16).

1960'ların özgürlükçü ortamında zanaatların yeniden canlanmasına yönelik bir talebin sonucunda yeni bir çağdaş hareket olarak ortaya çıkan *Giyilebilir Sanat*, Dale'ye göre pek çok akımdan 19. yüzyıldaki *Arts and Crafts* ile benzerlikler göstermektedir (Dale, 1986: 6).

Hareketin erken dönem tasarımlarında hacimli bir fiziksellik vardır. Estetik duyarlılık, doğa ve çevreyi koruma kavramlarıyla yan yanadır. Doğal ve sentetik olamayan materyaller ile bitki ve hayvan dünyasından alınmış görsel değerler birbirini bütünler.

Hayatın ve ölümün doğal evrelerine duyulan anlayış, saygıyı ve sevgiyi beraberinde getirir. *Giyilebilir Sanat* hareketinin son 20 yıl içindeki gelişiminde, 60'ların sonlarının organik duygusal estetiğinden, 1980'lerin daha katı grafik tavrına doğru bir yönelme olduğu görülür. 1970'lerin başında sanatçılar giysileri sadece bir anlatım aracı olarak özgürce yaratma olanağı bulmuşlardır (Dale, 1986: 22).

Günümüzde ise *Giyilebilir Sanat* giysi biçimleri giderek heykele yaklaşan bir form sergilemektedir. Böylece gerçekleşen heykelsi sanat yaratımları giyilebilme özelliklerini korumakla birlikte mutlaka giyilebilme gibi bir şartı betimlememektedir. Bu anlamda yaratılan *Giyilebilir Sanat* eserlerinin pek çoğu giyilmek için değil, sanat eseri olarak izlenmek ve anlaşılacak için biçimlendirilmektedir.

Şekil 44. Kağıt Katlama Sanatı ile (Origami) Yapılmış Giyilebilir Sanat Ürünü.
(Kaynak: "<https://www.pinterest.com/pin/145663369171094983/>)

Şekil 45. Örgü Sanatı ile Yapılmış Giyilebilir Sanat Ürünü.
(Kaynak "<https://www.pinterest.com/pin/64880050856651096/>)

Şekil 46. Keçe Sanatı Giyilebilir Sanat Ürünü.

(Kaynak: "<https://tr.pinterest.com/teribullx/felt-fashion/>")

Şekil 47. Mariano Fortuny, İpek Kaftan, 1930 (Yetmen, G. 2012).

2.3. Giyilebilir Sanatın Türkiye'deki Yeri

Türk toplumu yüzyıllar boyunca zengin bir giyim kültürüne sahip olmuştur. Bu zenginlik, giyim biçimlerinde olduğu kadar giyim malzemelerinde de kendini gösterir. Anadolu'nun geçirdiği çeşitli dönemler, uzun tarihsel geçmişi, Orta Asya etkisi başka kültürlerle teması da giyim çeşitliliğinde ve zenginliğinde geniş rol oynamıştır (Tezcan, 1983: 260).

Göçebe Türkler, yaşayışlarının gereklerine uygun yani ata binmekte, çabuk davranmakta hareket serbestliği sağlayan bir kılıkta gezmişlerdir. Pantolon giymek savaşçı kabilelere özgü bir giysi türüdür. Deri pantolonlar, uzun at yolculuklarında vazgeçilmez bir giysi türüdür. Kürk Türklerin en eski giysi araçlarından birisidir. Ayrıca elbiselerin üzerinden geçirilen altın kabartmalı kemerler, başın etrafından dolandırılan ipek sarık, o dönemde süs malzemeleri olarak kullanılmaktadır (Tezcan, 1983: 260). Ceket, pantolon biçimindeki dikişli giysiler tarihin en gelişmiş aşamalarından birisidir (Danişmend, 1967).

Geçmişte ihtiyaca göre tasarlanan ve dikilen giysiler, artık günümüzde ihtiyacın dışında tasarıma yönelik giyilebilir ürünleri olarak tasarlanmaktadır. Sanayinin ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte bir çok sanatçı giyilebilir sanata eğilim göstermektedir.

Temel ihtiyacımız olan giysinin farkındalığı ile birlikte ülkemizde çeşitli sanatçılar ve moda tasarımcılarının sayısı artmıştır ve gün geçtikçe de artmaktadır. Bunun ile birlikte tekstilde temel malzeme olan kumaşın dışında da farklı materyaller kullanarak Giyilebilir Sanat ürünleri bir çok sanatçılar tarafından tasarlanmaktadır.

Ülkemizde ve dünya çapında bilinen Moda Tasarımcısı “Cemil İpekçi” Giyilebilir Sanatı ele alarak “Yansıma” adlı defilesinde ‘kağıttan elbiseler’ tasarlayarak oldukça ilgi çekmiştir.

Şekil 48. Ünlü Moda Tasarımcı Cemil İpekçi “Yansıma” Defilesi, 2010.

(Kaynak:<http://blog.cemilipekci.com.tr/videoizle.21.Cemil%20%C4%B0pek%C3%A7i%20-%20Defile>)

Şekil 49. Cemil İpekçi, Kağıttan Baş Aksuarı, Ceket ve Büstiyer Tasarımı, 2010.

(Kaynak:<http://blog.cemilipekci.com.tr/videoizle.21.Cemil%20%C4%B0pek%C3%A7i%20-%20Defile>)

Şekil 50. Cemil İPEKÇİ, Kağıttan Elbise Tasarımı, 2010.

(Kaynak:<http://blog.cemilipekci.com.tr/videoizle.21.Cemil%20%C4%B0pek%C3%A7i%20-%20Defile>)

Tasarımın üzerine Osmanlı motiflerini ve Ay-Yıldız figürünü baskı tekniği ile uygulamış ve gazete parçalarından yararlanmıştır.

Şekil 51. Cemil İPEKÇİ, Kağıttan Gelinlik Tasarımı, 2010.

(Kaynak:<http://blog.cemilipekci.com.tr/videoizle.21.Cemil%20%C4%B0pek%C3%A7i%20-%20Defile>)

‘Lif oyunları’ adlı koleksiyonunda Türk Sanatçı Sühandan Özay Demirkan, İpek ve kağıt ayakkabı, kaftan, kimono yorumları ve mekan tekstilleri kullanmıştır. Günümüzde plastik sanatlar platformuyla eşdeğerde bir söylem geliştiren Sühandan Özay Demirkan, “Lif Oyunları” sergisinde; kullanılabilir ve soyut kavramsal çalışmaların bir arada yer aldığı düzenlemelere yer vermiştir. İpek, kağıt, keçe ve lif gibi malzemelerin birleşmesinden yeni bireysel yorumlara ulaşan sanatçı, Lif Sanatının geleneksel tekstil teknik ve malzemelerinin iki boyutlu anlatımını üç boyutlu mekânsal yorumlara dönüştürme sanatına yepyeni olanaklar sunduğu düşünmektedir (Oyman, 2012,s. 10).

Şekil 52. Sühandan Özay Demirkan, Anatolian Fiber Shoes – Anadolu Çarıkları”.

(Kaynak: <http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=16772>, Erişim Tarihi: (03.08.2012)

Keçenin giyilebilir ve kullanılabilir olması, geleneksel yapısına farklı yorumlar eklemekle mümkün olabilmektedir. Ülkemizde bu konuda çalışan araştırmacı ve sanatçılar, Keçecilik sanatına yenilikler katmaktadır.

Şekil 53. Keçe Kostümleri ve Tasarım Ürünleri (Yalçınkaya, s. 56).

2.4. Giyilebilir Sanatın Dünya'daki Yeri

Dünya genelinde Giyilebilir Sanat hareketlerin erken dönem tasarımlarında hacimli bir fiziksellik vardır. Estetik duyarlılık doğa ve çevreyi koruma kavramıyla yan yanadır. Doğal ve sentetik olmayan materyaller ile bitki ve hayvan dünyasındaki alınmış görsel değerler birbirini bütünler. Doğanın korunmasına adanmışlık temaları öne çıkar. Bu anlamda sanatçıların yapmış olduğu giysiler şu şekilde sıralanabilir. “The Whole Earth Tapestry- Tüm Dünya Tapestry’si”, “Orchid Jacket- Orkide Ceket”, “Fungus Jacket-Mantar Ceket”, “Flamingo”, “Swamp Coat- Bataklık Paltosu”, “Tulip Kimono- Lale Kimonu”, “Cactus Coat- Kaktüs Paltosu”, “Monkey Cup Dress- Maymun Fincanı Elbisesi”, “Snake Jacket- Yılan Ceketi”, “Midnight Urchin- Geceyarısı Afacanı”, “Strawberry Jacket- Çilek Ceket”, Crow Visör- Karga maskesi”, vb. (Dale, 1986: 18).

Dünya’da Giyilebilir Sanat hareketinin son yirmi yıl içindeki gelişiminde, 60’ların sonlarının organik duygusal estetiğinden, 1980’lerin daha katı grafik tavrına doğru bir yönelme olduğu görülür. 1970’lerin başında sanatçılar, giysileri sadece bir anlatım aracı olarak özgürce yaratma olanağı bulmuşlardır (Dale, 1986: 22).

Günümüzde ise Giyilebilir Sanat giysi biçimleri giderek heykele yaklaşan bir form sergilemektedir. Böylece gerçekleşen heykelsi sanat yaratımlarını giyilebilme özelliklerini korumakla birlikte mutlaka giyilebilme gibi bir şartı betimlememektedir. Bu anlamda yaratılan Giyilebilir Sanat eserlerinin pek çoğu giyilmek için değil, sanat eseri olarak izlenmek ve anlaşılacak için biçimlendirilmektedir. Günümüzdeki önemli temsilcileri Jorie Johnson, Tim Harding, Mascha Mioni, Galya Rosenfeld, Sandra Backlund'dır.

III. BÖLÜM

3. KEÇENİN GİYİLEBİLİR SANAT ÜRÜNLERİNDE KULLANIMI VE SANATSAL UYGULAMALAR

3.1. Keçe Üzerine, Farklı Yüzey Düzenleme Teknikleri ile Giyilebilir Sanat Ürünleri Uygulama Örneği

3.1.1. Konsept/ Tema

Konusunu “Keçe Üzerine Yüzey Düzenleme Teknikleri ile Giyilebilir Sanat Ürünleri” olarak tespit edilen Yüksek Lisans Tezinin uygulama örneklerini oluşturan Giyilebilir Sanat tasarımlarının teması “Kelebekler”dir. Konu seçiminde Doğada bulunan Yün yapağından elde edilen Keçenin Tasarım aşamasında yine Doğanın büyüğü olan Kelebeklerin formu, renkleri, dokusu, yaşam döngüsünün etkisi büyük olmuştur.

I. Yöntemde desen ve formundan faydalanacak kelebekler belirlenmiştir. Belirlenen kelebek formlarından esinlenerek el çizimi ile elde edilen Artistik çizimler ile Giyilebilir Sanat Ürünleri tasarlanmıştır. Tasarımların üzerine kullanılacak yüzey düzenleme teknik uygulamaları, renk ve malzeme ilişkisi düşünülerek tasarımlar oluşturulmuştur.

II. Yöntemde tasarım ve teknikleri belirlenen Giyilebilir Sanat Ürünlerinin formları düşünülerek kalıpları oluşturulmuştur. Kalıpları hazırlanan tasarımlar üzerine uygulanacak teknikler tekstil yüzey düzenleme teknikleri araştırılarak karar verilmiştir. Çalışmada hazır keçe değil, ürün keçe yünleri kalıp üzerine teknik ve forma göre yerleştirilerek keçe yapım aşamaları uygulanmış ve böylece ürün elde edilmiştir.

III. Yöntemde ise Kelebek’in form, teknik ve renklerinden esinlenerek ıslak keçe yapım tekniği ile uygulanan keçeler üzerine “Shibori, Avalon, İğneli keçe, Kumaş ve keçe üzerine keçe applike, Kertikli keçe ve farklı doğaçlama yüzey düzenleme teknikleri kullanılarak Giyilebilir Sanat Ürünleri oluşturulmuştur. Ayrıca, çalışmanın bu bölümünde okuyucuyu konuya çekmek ve anlamayı kolaylaştırmak

amacıyla işlem süreçleri “Süreç Analizi” başlığı altında şematik olarak önceden okuyucuya sunulmuştur.

SÜREÇ ANALİZİ GIYSİ TASARIM SÜRECİ

Tema oluşturma

Hikaye Panosu

Artistik Çizim

DESEN TASARIM SÜRECİ

Keçe - Yüzey üzerine Desenlerinin Hazırlanması- El Çizimi

El Çizimi ile Hazırlanmış Desenin renklerinin belirlenmesi

KALIP YÜN VE KEÇELEŞTİRME SÜRECİ

Havalı ambalaj poşeti ile Giysi kalıplarının elde edilmesi

Kalıp üzerine ince bir tabaka enine ve boyuna bir kat yün yerleştirilmesi

Model 1’de İplikleri sabitlemesi için yerleştirilen yünler üzerine kalıp formuna göre dikine iplikleri yerleştirme işlemi

Model 2’de Kalıp üzerine yün be tülbent bezi yardımı ile kelebeğin desenlerinin kontör şeklinde yerleştirme işlemi

Model 3’de Kalıp üzerine yün ve tülbent bezi yardımı ile kelebeğin desenlerinin kontör şeklinde düzenleyip yünleri yerleştirme işlemi

Model 4’de Kalıp üzerine renk geçişi sağlanarak yünleri düzenli bir şekilde yerleştirme işlemi

Yünlerin kalıba yerleştirilerek sıcak su ile ıslatılma işlemi

Bir merdane yardımı ile sarılarak ilk aşama olarak kısa bir süre Keçe Tepme Makinesi ile dövdürme işlemi

Kısa bir süre dövdürülen yünlerin açılarak uygulanacak teknikleri düzenleme işlemi

Yerleştirilen teknikler üzerine sıcak su içerisine bir miktar yeşil sabun rendelenir ve keçelerin üzerine fısfas yardımı ile sıkılarak ıslatma işlemi uygulanır.

Islatma işlemi uygulanan keçe tekrar sarılarak Keçe tepme Makinesinde dövme işlemi

Yarım saat dövülen keçenin çıkartılıp açılarak kurumaya vermeden mankene giydirilip ıslak hali ile elimiz ile bastırılarak mankenin formunu verme işlemi

Formu verilen ceketin manken üzerinde kurutulma işlemi

Süreç Analiz (Model No.1):

Hikaye Panosu

Artistik Çizim

Ön – Bitmiş Ürünün Görünümü - Arka

Şekil: 54. Artistik Çizim.

Şekil 55: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.

Şekil 56: Bitmiş Ürünün Arkadan Görünümü.

3.1.2. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi

Giysi tasarımına göre yün yerleştirme sürecinin uygulamalı örneğini oluşturan 1 numaralı 1 numaralı özgün giysi tasarımının kalıp hazırlama sürecinde yün, keçe ve iplikler kullanılarak kişiye özel moda tasarımı (Houte Couture) esinlenerek ceket tasarımı uygulaması yapılmıştır.

Bu süreçte tasarlanan ve hayal edilen modeli yaratma süreci uzun olma ihtimaline karşı, cansız manken üzerinde şekil verme ve kurutma işlemi yapılmıştır.

Şekil 57: Hasır Üzerine Hava Kabarcıklı Poşet Kalıba Uygun Kesilerek Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Şekil 58: Yün Yerleştirme İşlemi (Sevinç, 2015).

Kalıp Üzerine İplikleri Sabitlemesi İçin Bir Kat Yün Serpiştirilir

Şekil 59: İpliklerin Yerleştirilmesi(Sevinç, 2015).

Ön Kalıp Üzerine Kol ve Yaka Kısmını Belirlemek İçin İpler Yerleştirilerek
Ön Ortası Belirlenir

Şekil 60:İpliklerin Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Yaka ve Kollara Yerleştirilen İpliklere İplik Uçları Sabitleyerek Giysinin Boyuna İplikler Belirli Aralıklarla Yerleştirilir

Şekil 61: İplikler Ön ve Arka Bedene İpliklerin Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Kalıba yerleştirilen iplikler ıslak keçe tekniği uygulanıp keçe tepme makinasında dağılmaması için teğelleme işlemi yapılarak sabitleştirilir.

Şekil 62: İplikleri Teyelleyerek Sabitleme İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 63: Yünün Sarılması (Sevinç, 2015).

Teğelleme İşlemi Bittikten Sonra Sıcak Su ile Islatılır ve Bir Sopa Yardımıyla Kaymaması İçin Sıkı Bir Şekilde Sarılır

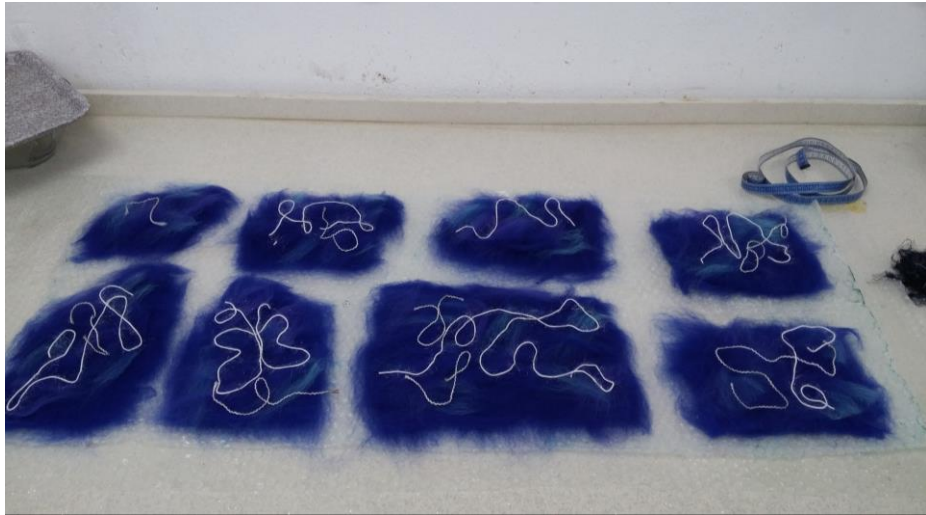

Şekil 64: Keçe Tepme Makinasında Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).

Sarılma İşlemi Tamamlandıktan Sonra Keçe Tepme Makinasına Verilerek 10 Dakika Kadar Kısa Bir Süre Dövme İşlemi Yapılır. İpliklerin Yünler ile Sabitleştirilmesi Sağlanır

Şekil 65: Kelebeğin Form ve Desenleri Düşünülerek Yünler Hazırlanma İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 66:Keçe Üzerine Avalon Tekniği Uygulaması.

Yünler Üzerine Avalon Tekniği Uygulanarak Desen Oluşturulur. Islak Keçe Tekniği Uygulanarak Keçeleştirme İşlemi Yapılır (Sevinç, 2015).

Şekil 67: Yünlerin Islatılma İşlemi (Sevinç, 2015).

Hazırlanan Keçeler Beden Üzerine Asimetrik Bir Şekilde Yerleştirilerek Sabun ve Sıcak Su ile Sabitleştirilir ve Tekrar Sarılarak Dövme İşlemine Uygulanır,

Şekil 68: Ön ve Arka Bedeni Yün Yardımı ile Birleştirilerek Sabitleme İşlemi (Sevinç, 2015)

Şekil 69: Ürünün Mankene Giydirilmesi (Sevinç.2015).

Makineden çıkartılan ürün ıslak halinde mankene giydirilerek formu verilir ve kurutulmaya bırakılır.

Şekil 70: Ön Beden Ön Ortasından Desen Form ve Şekillerine Göre Kesilme İşlemi (Sevinç, 2015).

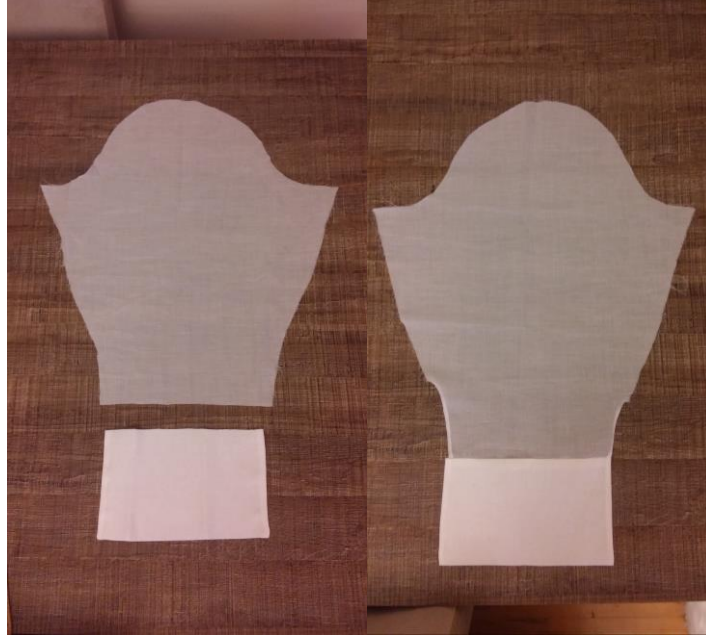

Şekil 71: İç Astarı El Dikişi ile Sabitleme ve Ütüleme İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 72:Astarlama ve Ütüleme İşlemi (Sevinç, 2015).

Ön ortası açılıp ceket formuna dönüştürülen giyilebilen sanat ürünü tülbent bezi kullanılarak iç astarlanması yapılır ve ütülenir,

Şekil 73: Kol Kalıbı ve Manşet Kalıbı Tülbent Bezine Aktarılır ve El Dikişi ile Birleştime İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 74: Kol Kalıbı Üzerine İğneli Keçe Uygulaması (Sevinç, 2015).

Kol Kalıbının Üzerine Desen Çizilerek Yünler İğneli Keçe Yardımı İşe Desenler Üzerine İşlenir. Kollar Bedene El Dikişi ile Dikilerek Sabitlenir

Yaka için tül bent bezine para, düğme vb. gibi materyaller kullanılarak Shibori tekniği uygulanır.

Şekil 75: Tül bent Üzerine Shibori Tekniği (Sevinç, 2015).

Şekil 76: Shiborileri Kaynatma İşlemi (Sevinç, 2015).

Hazırlanan Shiboriler sıcak su yardımı ile bir tencere içerisinde 10 dakika kadar kaynatılır ve iplikler çözülmeden kurutulmaya bırakılır. Kurutulma işlemi tamamlanan Shibori tekniğinin iplikleri çözülerek içerisindeki para ve düğmeler çıkartılır ve ceketin kayasına uygulanarak el dikişi ile sabitlenir.

Şekil 77: Ceketin Cansız Mankene Giydirilmiş Hali (Sevinç, 2015).

Süreç Analizi (Model No.2)

Hikaye Panosu

Artistik Çizim

Ön - Bitmiş Ürünün Görünümü - Arka

Şekil 78: Artistik Çizim.

Şekil 79: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.

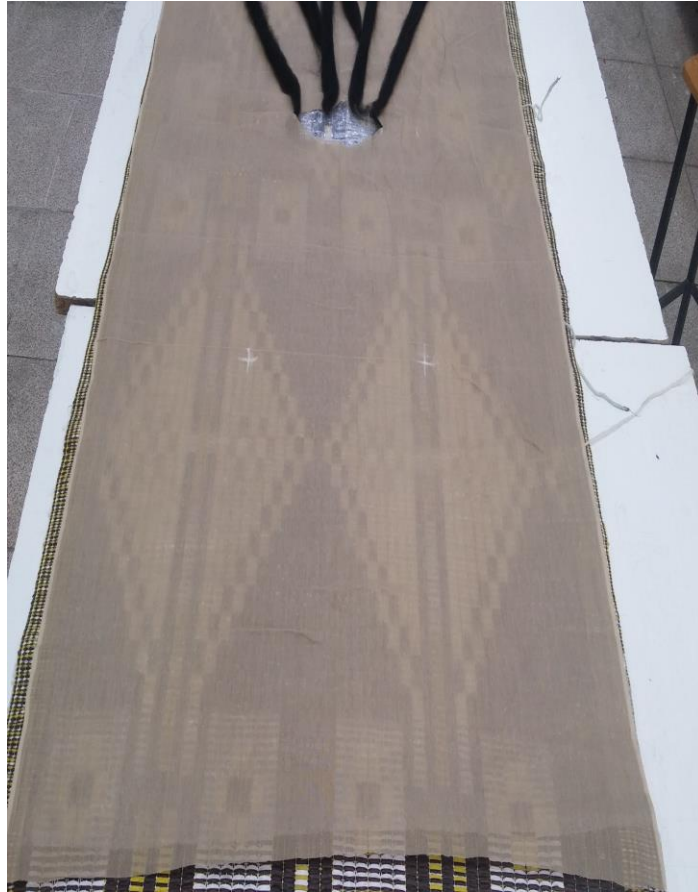

Şekil 80: Bitmiş Ürünün Arkadan Görünümü.

3.1.3. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi

Giysi tasarımına göre yn yerleştirme sürecinin uygulamalı örneğini oluşturan 1 numaralı özgün giysi tasarımının kalıp hazırlama sürecinde yn, keçe ve kumaş olarak seçilen tülbent bezi kullanılarak kişiye özel moda tasarımı (Houte Couture) esinlenerek ‘‘Giyelebilir Sanat ürünü’’ tasarımı uygulaması yapılmıştır. Bu süreçte tasarlanan ve hayal edilen modeli yaratma süreci uzun olma ihtimaline karşı, cansız manken üzerinde Şekil verme ve kurutma işlemi yapılmıştır.

Şekil 81: Tülbent zerine Kalıbın Hazırlanması (Sevinç, 2015).

Tülbent Bezi Manken llerine Göre Dikdörtgen Formda Kesilerek Sadece Boyun Oyuntusu Açılır

Şekil 82: Yünlerin Yerleştirilme İşlemi (Sevinç, 2015).

Boyun Oyuntusu Verilen Kalıbın Üzerine Yünler Esinlenilen Kelebek Form ve Desenine Uygun Yerleştirilir

Şekil 83: Yünlerin Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Kelebeğin Renklerinde Yünler Açılarak Boyun Kısımından Etek Ucuna Doğru Yerleştirilir. Ton Geçişi Sağlanır

Şekil 84: Yünlerin Islatılması (Sevinç, 2015).

Yünlerin Serpme İşlemi Bittikten Sonra Yünlerin Dağılmamasını Sağlamak İçin Üzerine İnce Bir Tül Serilir ve Sıcak Su Yardımı ile Islatılır

Şekil 85: Islatılıp ve Dövülme İşlemi Biten Uygulamanın Etek Uçlarına Bir Sıra Alt ve Üst Kismına Yün Yerleştirme İşlemi (Sevinç, 2015).

Tekrar sıcak su ve sabun yardımı ile ıslatılarak sarılır ve son olarak keçe tepme makinesine verilir yarım saat kadar dövürölme işlemleri uygulanır.

Şekil 86: Keçe Makinesinde Yünlerin Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).

Sarılma İşlemi Tamamlandıktan Sonra Keçe Tepme Makinasına Verilerek Yarım Saat Kadar Kısa Bir Süre Dövme İşlemi Yapılır. Yünlerin Kumaş ile Sabitleştirilmesi Sağlanır

Şekil 87: Dövme İşlemi Yapılırken Boyna Sabitlenecek Boyunluğun Hazırlanma İşlemi (Sevinç, 2015)

Boyun ölçüsüne göre yünler kabarcıklı poşet üzerine daire formunda yerleştirilir ve kontur şeklinde düzenlemeler uygulanır. Yünlerin üzerine kaymasını engellemek için bir kat ince tül serilir, sıcak su ve sabun ile ilk önce el yardımı ile yedirilir. Daha sonra hava kabarcıklı poşet ve bir sopa yardımı ile sıkı bir şekilde sarılır ve Keçe tepme makinesi yardımı ile presleme işlemi yapılarak sabitleştirilmesi sağlanır.

Şekil 88: Boyunu Bedene Keçe İğnesi ile Sabitleme İşlemi (Sevinç, 2015).

Boyun ve bedenin kurutulma işleminden sonra boyunluk boyun kısmına yerleştirildikten sonra iğneli keçe tekniği uygulanarak sabitleme işlemi yapılır.

Şekil 89: Giysinin Mankene Giydirilmesi (Sevinç, 2015).

Giysi Cansız Mankene Giydirilir ve Kol Oyuntusu Bırakılarak Yan Kısımlar El Dikiş i ile Sabitlenir,

Şekil 90: Giysi Üzerine İğneli Keçe Uygulanması (Sevinç, 2015).

Kelebeğin Üzerinde Bulunan Desenler Yünlerin Ponpon Hale Getirilmesiyle Keçe İğnesi Yardımı ile Sabitlenir,

Şekil 91: Uygulanan Tasarımın Cansız Mankene Giydirilmiş Hali (Sevinç, 2015).

Süreç Analizi (Model No. 3)

Hikaye Panosu

Artistik Çizimi

Ön - Bitmiş Ürünün Görünümü - Arka

Şekil 92: Artistik Çizim.

Şekil 93: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.

Şekil 94: Bitmiş Gürünün Önden Görünümü.

3.1.4. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi

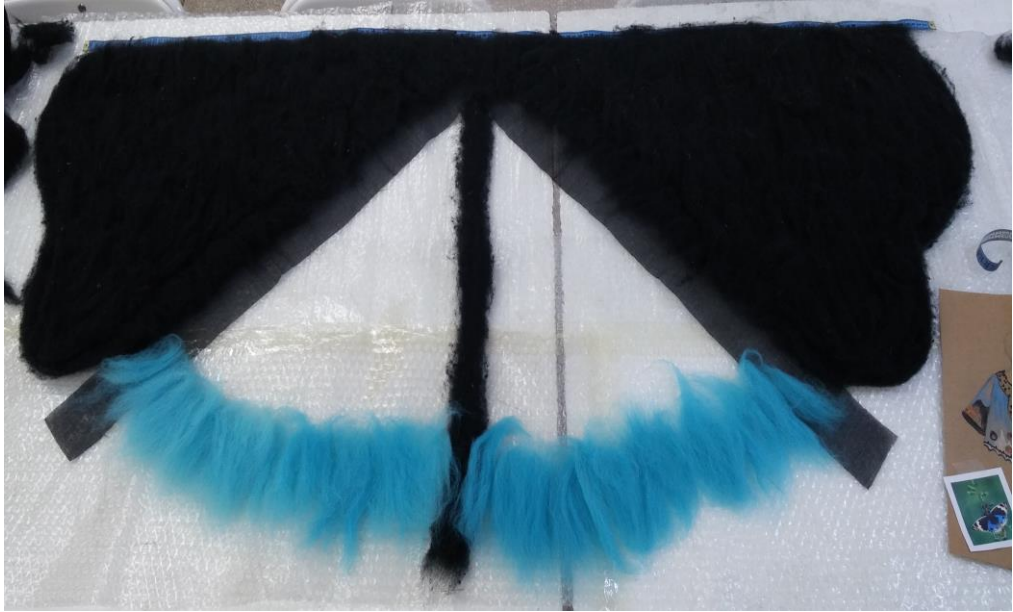
Giysi tasarımına göre yün yerleştirme sürecinin uygulamalı örneğini oluşturan 3 numaralı özgün giysi tasarımının kalıp hazırlama sürecinde yün, keçe ve kumaş olarak seçilen tülbent bezi kullanılarak kişiye özel moda tasarımı (Houte Couture) esinlenerek “Panço” tasarımı uygulaması yapılmıştır. Bu süreçte tasarlanan ve hayal edilen modeli yaratma süreci uzun olma ihtimaline karşı, cansız manken üzerinde şekil verme ve kurutma işlemi yapılmıştır.

Şekil 95: Yünlerin Kalıba Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Hava Kabarcıklı Poşet Üzerine Cansız Manken Ölçülerine Göre Kelebeğin Formuna Göre Yünler Yerleştirilir,

Manken ölçülerine göre yünler kontör şeklinde yerleştirilir. Ön ve arka bendeni kanat formu ile ayırmak için şerit şeklinde kesilen tül bent bezi uygulanır.

Şekil 96: Yünlerin Kalıba Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Hazırlanan Kalıbın İçerisine Dikine ve Enine Ynler Yerleştirilerek Doldurulur. n Beden Oluşturulur,

şekil 97: Ynlerin Kalıba Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Aynı şekilde Arka Bende Kontrler Boş Bırakılarak Yn Yapağı ile Dolduruluyor,

şekil 98: Ynlerin Islatılma İşlemi (Sevinç, 2015).

Yerleştirilen Yünler Üzerine İnce Tül Serilerek Sabunlu Sıcak Su Yardımı ile Islatılır.

Şekil 99: Hazırlanan Yünlerin Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 100: Yünlerin Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).

Islatılma İşlemi Tamamlanan Ürün Bir Süre Keçe Tepme Makinesi ile Dövülerek Yünlerin Sabitleştirilme İşlemi Yapılmıştır.

Şekil 101: Yünler ile Düzenleme Yapa İşlemi (Sevinç, 2015).

Preslenme İşlemi Tamamlanan Keçe Üzerine Esinlenen Kelebeğin Renlerine Uygun Etek Uçlarına Yünler Yerleştirilerek Desen Oluşturulur,

Şekil 102: Kertikli Keçe Uygulama İşlemi (Sevinç, 2015).

Bedenin Ön ve Arka Göbeğine Kelebeğin Desen ve Formuna Göre Yün Yardımı ile “Kertikli Keçe” Tekniği Uygulanmıştır,

Şekil 103:Kertikli Keçe Uygulama İşlemi Detay Görünümü (Sevinç,2015)

Desenlerin Hazırlandıktan Sonra Kesici Yardımı ile Kesilmesi ve Naylon Poşet Geçirilerek Yün Yerleştirilmesi.

Desenler hazırlandıktan sonra kesici yardımı ile kesilerek ikiye ayrılır. Üste kalan kısım el yardımı ile iyice açılarak havaya kaldırılır ve içerisine başka bir renkte yün yerleştirilir. Araya yerleştirilen yün üzerine bir kat naylon poşet parçaları yerleştirilir. Bu poşetler dövülme işleminde yünlerin birbirine temas etmemesini sağlamak amacı ile uygulanmaktadır.

Şekil 104:Uygulanan Tekniklerin Son Hali (Sevinç, 2015).

Ön ve Arka Bedene Uygulanan Teknikler Bittikten Sonra Tekrar Sıcak Su ve Sabun Yardımı ile Islatılarak Tekrar Sarılır Keçeleşme İşlemi İçin Makineye Verilir

Şekil 105:Yünlerin Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).

Hazırlanan Keçe Bu Şekilde Sıkıca Sarılarak Bağlanmaktadır.

Şekil 106: Yünlerin Keçe Tepme Makinesinde Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).

Hazırlanan Keçe, Keçe Tepme Makinesinde Yarım Saat Kadar Dövülmüştür,

Şekil 107: Islak Keçenin Mankene Giydirilmesi (Sevinç, 2015).

Dövülme İşlemi Tamamlanan “Pelerin” Tasarımı Islak Hali ile Cansız Manken Üzerine Yerleştirilerek Omuz Formu Verilir ve Bu Şekilde Kurutulmaya Bırakılır,

Şekil 108: Pelerin Ön Bedeninin Birleştirilme Yeri Shibori Tekniği Uygulaması (Sevinç, 2015).

Şekil 109: Keçe ile Uygulanmış Pelerin Tasarımının Arkadan Görünümü (Sevinç, 2015).

Süreç Analizi (Model .4)

Hikaye Panosu

Artistik Çizim

Ön - Bitmiş Ürünün Görünümü - Arka

Şekil 110: Artistik Çizim.

Şekil 111: Bitmiş Ürünün Önden Görünümü.

Şekil 112: Bitmiş Ürünün Arkadan Görünümü.

3.1.5. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi

Giysi tasarımına göre yn yerleştirme sürecinin uygulamalı örneğini oluşturan 4 numaralı özgün giysi tasarımının kalıp hazırlama sürecinde yn, keçe ve iplikler kullanılarak kişiye özel moda tasarımı (Houte Couture) esinlenerek elbise tasarımı uygulaması yapılmıştır. Bu süreçte tasarlanan ve hayal edilen modeli yaratma süreci uzun olma ihtimaline karşı, cansız manken üzerinde Şekil verme ve kurutma işlemi yapılmıştır.

Şekil 113: Hava Kabarcıklı Poşetler ile Kalıp Hazırlanması (Sevinç, 2015).

Kalıplar cansız manken ölçülerinde n ve arka benden olarak hava kabarcıklı poşete çıkartılır. zerine sarılma işlemi uygulandığı zaman kaymasın diye bir kat daha hava kabarcıklı poşet serilir.

Şekil 114: Kalıbın Üzerine Yünlerin Birinci Katı Dikine Olacak Şekilde Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Şekil 115: Kalıbın Üzerine Yünlerin İkinci Katı Enine Olacak Şekilde Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Yünler bu şekilde dikine ve enine 4 kat atılarak (çözü-atkı) yöntemi ile yüzeyi daha düzgün ve sağlam bir keçe elde etmemizi sağlamaktadır.

Şekil 116: Kalıbın Üzerine Yünler Aynı Teknik ile 4 Kat Yerleştirilerek İkinci Renk Yünlerimiz Üst Bedene Doğru Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Şekil 117: Kalıba Yerleştirilen Yünlerin Bitmiş Hali (Sevinç, 2015).

Ön ve Arka Kalıbın Üzerine Yünler Aynı Şekilde El Yardımı ile Açılarak 4 kat Yerleştirilir. Son Renk Geçiş Üst Bedende Elde Edilmiş Olunur

Şekil 118: Kalıbın Üzerine Yünlerin Ön ve Arka Bedene Yerleştirilmiş Hali (Sevinç, 2015).

Yerleştirilen yünleri keçeletirmek için üzerine ince bir tül serilere sıcak su yardımı ile ıslatılır. İlk başta elimiz ile yedirme işlemi uygulanır.

Şekil 119: Bir Sopa Yardımı ile Hava Kabarcıklı Poşet ile Birlikte Sıkıca Sarılma İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 120: Keçe Tepme Makinasında Yünlerin Dövülme İşlemi (Sevinç, 2015).

Sarılan yünler Keçe tepme makinasına verilir ilk 10 dakika dövüldükten sonra açılır düzeltilmesi gereken yerler düzeltilir ve tekrar sıcak su ve sabun yardımı ile tekrar ıslatılır. Sabun son aşamada yünlerin daha iyi keçeleşmesini sağlamaktadır

Şekil 121: Islak Keçenin Mankene Giydirilmiş Hali (Sevinç, 2015).

Keçe Haline Gelen Yünler Islak Hali ile Mankene Giydirilir ve Ön ve Arka Beden Toplu İğne ile Birleştirilerek Elimizle Bastırarak Cansız Mankenin Bel ve Basen Formu Verilir.

Şekil 122: Ön ve Arka Beden Uyumlu Renkte Olan Fermuar ile El Dikişi ile Birleştirme İşlemi (Sevinç, 2015).

Şekil 123: Yün üzerine İğneli Keçe Uygulama İşlemi (Sevinç, 2015),

Ön Bedenin Sol Etek Ucundan Başlayarak Siyak Yün İplik ile Kelebek Formu Kontör Şeklinde İşlenir. Elbisenin Renkleriyle Uyumlu Yünler Burgu Şeklinde Yüzey Düzenlemesi Uygulanarak Keçe İğnesi Yardımı ile İşlenir

Şekil 124: Yün Üzerine İğneli Keçe Uygulama İşlemi (Sevinç, 2015)

Kelebek Formu Aynı Uygulama Yapılarak Sol Etek Ucundan Başlayarak Bel, Göğüs ve Omuz Kısına Kadar Küçülerek Devam Etmektedir.

Şekil 125: Mankene Giydirilmiş Giysinin Önden Görünümü (Sevinç, 2015).

Kelebekler Ön Bedene Bu Şekilde İşlenerek Bir Yüzey Düzenleme Tekniği Uygulanmıştır,

Şekil 126: Mankene Giydirilmiş Giysinin Arkadan Görünümü (Sevinç, 2015).

Ön Bedenin Omuz Kısımında Biten Küçük Kelebek Formunun İplikler ile Verilen Kısımları Omuzdan Sırta Doğru Getirilerek Farklı Bir Doku ve Desen Oluşturulmuştur,

Şekil 127: Bitmiş Boyun Aksesuarın Önden Görünümü (Sevinç, 2015),

Şekil 128: Bitmiş Boyun Aksesuarının Yandan Görünümü (Sevinç, 2015).

3.1.6. Kalıp, Model, Keçeleştirme İşlemi

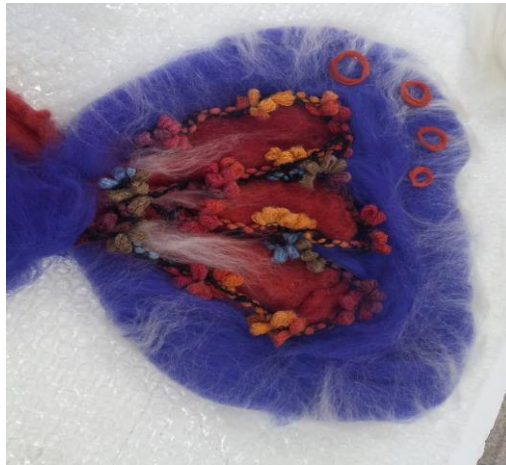
Giysi tasarımına göre yün yerleştirme sürecinin uygulamalı örneğini oluşturan 4 numaralı özgün giysi tasarımının kalıp hazırlama sürecinde yün, keçe ve iplikler kullanılarak kişiye özel moda tasarımı (Houte Couture) esinlenerek “Boyun Aksesuarı” tasarımı uygulaması yapılmıştır. Bu süreçte tasarlanan ve hayal edilen modeli yaratma süreci uzun olma ihtimaline karşı, cansız manken üzerinde şekil verme ve kurutma işlemi yapılmıştır.

Şekil 129: Cansız Mankenin Boyun Ölçüleri Alınarak Yünler Enine Boyuna 4 Kat Düzenli Bir Şekilde Yerleştirilmesi (Sevinç, 2015).

Şekil 130: Boyun Aksesuarın Uç Kısımlarına Kelebek Formu Verilir. Üzerine Yünler ve İplikler ile Avalon Tekniği Uygulanması (Sevinç, 2015).

Şekil 131: Avalon Tekniği Detay Görünümü (Sevinç, 2015).

Yünler yerleştirildikten sonra üzerine yünlerin kaymamasını sağlamak için ince bir tül serilir. Sıcak su ve sabun yardımı ile ıslatılır ve sıkı bir şekilde sopa yardımı ile sarılır. Keçe tepme makinasında yarım saat kadar dövürme işlemi uygulanır.

Şekil 132: Keçe Tepme Makinasında Dövürülme İşlemi (Sevinç, 2015)

Yünler yarım saat kadar dövülme işlemi yapıldıktan sonra makineden alınır ve açılır ıslak hali ile mankenin boyun kısmına yerleştirilir.

Şekil 133:Islak Keçenin Mankene Giydirilmesi (Sevinç, 2015).

Cansız Mankenin Boynuna Giydirilen Boyun Aksesuarı Islah Halinde Sıcak Su Yardımı ile El ile Bastırılarak Cansız Mankenin Boyun Formu Verilir ve Bu Şekilde Kurutulmaya Bırakılır,

Şekil 134: Boyun Aksesuarının Önden Görünümü (Sevinç, 2015).

Şekil 135: Boyun Aksesuarı Yandan Görünümü (Sevinç, 2015).

IV. BÖLÜM

IV. TEKSTİL YÜZEY DÜZENLEME TEKNİKLERİ VE GÜNÜMÜZ TEKSTİL SANATI İÇİNDE KEÇENİN YERİ VE GELECEĞİ

4.1. Tekstil Yüzey Düzenleme Teknikleri içinde Keçenin Yeri ve Geleceği

Tekstilde yüzey düzenleme, motiflerin ve çeşitli yüzey etkilerinin belirli bir düzen içerisinde kumaş veya farklı materyaller yüzeyine yerleştirilmesi amacı ile yapılan çalışmaya yüzey düzenlemesi denmektedir.

Yüzey etkilerinin kaplayacağı alanlar bu etkilerin güçleri, motif büyüklükleri, çeşitli motiflerin desen kapsamında birbirlerine göre konumları belirlenirken, oransal denge süreklilik birlik gibi kavramların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Yüzey planlamasında, çözümlenmesi gereken en önemli etki ise; motif ve zemin ilişkilerinin uyumudur.

Yüzey tasarımlarında, bir sanat ögesi olarak kullanılan, biçim ögesi en basit biçimsel görünen etkilerinden başlayarak, çeşitli renklerde desenleri içeren karmaşık kompozisyonlara kadar değişik düzenlemeler ile etkinlik kazanır.

Desen ise, bir yapıttaki biçimsel görünümüleri oluşturan öğelerin teke indirilen en küçük birimi olarak tanımlanabilir. Desenler oluşturulurken, doğadan etkilenildiği gibi, geliştirilerek kullanılan geometrik ve soyut düzenlemeler olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu tür desenler ile oluşturulan yüzey düzenlemeleri estetik açıdan incelenecek yol, biçimin ana özelliklerinden göze hoş gelen ifadeleri güçlendirirken aykırılık yaratan biçimsel ifadeleri atarak yalınlaştırmaktadır (Uğur, 2006: 57).

Örneğin; bir keçe tasarımında yüzey etkileri denilince akla gelen doku etkileri, kabarık, havlı, boyutlu vb. gibi etkiler gelmektedir.

Şekil 136: Kabartmalı Keçe Yapımına Örnek Çalışma (Gülenay, 2009, s.51),

Kertikli (Kabartma) Keçe Yapımına Benin Yerleştirilmesi;

Şekil 137: Kertikli Keçe Yaygı (Gülenay, 2009, s.51),

Keçenin kendi arasında uygulanan teknikleri dışında tekstilde de kullanılan bazı yüzey düzenleme teknikleri ile de uygulanmaktadır.

Anadolu'da keçenin değişimini, dönüşümünü incelerken kimi zaman "keçe sanatçısı" olarak nitelendirilen, kimi zamanda eserlerinde keçeyi sanatsal ifadelerinde plastik değeri olan bir anlatım aracı olarak kullanmış sanatçılarda vardır.

Keçeyi farklı tekniklerle birlikte kullanan sanatçılar yanında geleneksel kullanım alanına yeni desenlerle gönderme yapan sanatçılar da vardır. N. Rengin Oyman, Belkıs Balpınar, Selçuk Gürışık gibi kimi sanatçılar keçe yapımını ustalarından öğrenip sanatsal keçe yapımı ile uğraşmışlardır.

Naile Rengin Oyman, keçeyi çoğu zaman yüzey düzenleme teknikleri ile birleştirerek birçok sanatsal ürünler tasarlamıştır.

Şekil 138: Rengin Oyman, Keçe Yüzey Düzenleme Teknikleri/Manipulation.

Tekstilde Kullanılan birçok yüzey düzenleme tekniklerinden birisi olan “Shibori Tekniği”ni sanatçı keçe üzerinde uygulamıştır.

Şekil 139: Rengin Oyman, Keçe Yüzey Düzenleme /Shibori Teknikleri.

(Kaynak:<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/55/c5/df/55c5dfe7037a8d11cbc6d27f49ede3.jpg>)

Şekil 140: Rengin Oyman, Keçe Üzerine Yüzey Düzenleme/Shibori Teknikleri ile “Giysi Gibi” İsimli Giyilebilir Sanat Çalışması.

Sanatçı, Tekstilde de kullanılmakta olan “Avalon” ve “Schenille” tekniğini de eserlerinde kullanmıştır.

Şekil 141: Rengin Oyman, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Sergisi, “Islak Keçe/Avalon” Teknikleri ile Yapmış Olduğu “Son Bakış” İsimli Keçe Çalışması.

Şekil 142: Rengin Oyman, Keçe Üzerine “Schenille” Tekniği.

4.2. Günümüz Tekstil Sanatı İçinde Keçenin Yeri ve Geleceği

Tasarım her alanda olduğu gibi tekstilde de kendine ayrı bir yer edinmiştir. Tüm tasarım faaliyetleri gibi tekstil tasarımı da karmaşıklaşan hayatımızı sadeleştirmek, kolaylaştırmak için gerekli ortamların hazırlanabilmesi içindir.

Günümüzde tekstil sanatı içerisinde, geçmişten günümüze kullanım alanının genişliği nedeniyle keçe, her zaman günlük yaşamın bir parçası olarak varlığını sürdürmüştür. Bir dönem için kullanım alanı azalan keçenin birçok çeşidi günümüzde tekstil sanatı içerisinde de başrolü oynamaktadır. Birçok Türk, Avrupalı ve Amerikalı sanatçı keçe malzeme kullanmakta; tasarımın sınırlarını zorlamakta, ressamlar, heykeltıraşlar ve moda tasarımcıları keçeyi kullanarak inanılmaz tasarımlar oluşturmaktadır.

Geçmişte de tekstil ürünü olarak kullanılan keçe, sadece ihtiyaç ve yerine göre üretilmekteydi. Artık günümüzde sanatçılar, keçenin doğallığını koruyarak ve tasarımlarını kullanarak daha sanatsal ürünler ortaya koymaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Keçe, hayvansal liflerden genellikle yünün ısı, nem, basınç altında, su ve sabun yardımı ile birbirine kenetlenmesini sağlayarak oluşturulan bir dokudur Dünyanın bilenen en eski dokuma olmayan tekstil ürünüdür.

Tepme keçe veya fabrikasyon olarak üretimi de yapılan keçe yapımında koyunun veya tavşan, lama, deve, tiftik keçisi gibi hayvanların var olduğu her alanda keçe üretilmiştir. Türk kültür tarihi içerisinde keçe ürünlerinin en eski örnekleri Hunlara aittir. Türk boyları çadırlarının dışında kullandıkları keçeleri aynı zamanda çadırlarının içine döşemede kullanmışlardır.

Selçuklular döneminde keçe sanatı önemini korumuş ve gerek evlerde örtü gerekse giysilerinde keçe önem vermişlerdir.

Osmanlı İmparatorluğunda keçeye günlük yaşantılarında çok fazla önem vermişlerdir. Keçeden yaptıkları örtüler, çadırlar, çizmeler eski yerini ve ürününü sürdürmüştür.

Keçe çok iyi bir yalıtım malzemesi olarak sıcaktan ve soğuktan korumaktadır. Su geçirmediği ve alev almadığı için iyi bir koruyucudur. Keçeleşme yün liflerinin üzerinde bulunan hücrelerin su ve sıcak su ile ıslatılıp elle veya makine ile dövülmesiyle olmaktadır. Keçe sanatında genellikle geleneksel malzemelerden yararlanılmaktadır. Bunlar ise; hasır, sepki (çubuk), boya kazanı ve ocaktır. Baya kazanı ve ocakta yünler kök boya ile boyanarak renklendirilmektedir. Artık günümüzde yün atmak için gerekli olan yay ve tokmağın yerini hallaç makineleri almıştır. Tepme işleminde ise artık insan gücünün yerine tepme makineleri kullanılmaya başlanmıştır. Teknolojik gelişmelerin sonucunda bu araçlar dışında üretimler yoğun emekler sarf edilerek yapılmaktadır.

Atölyelerde yörelere özgü desen, renk, motifler ile bezenen desenli, desensiz üretilen ürünlerin geçmişte kullanılan ürünlerin geçmişte kullanım yerleri ile benzer üretimleri ile yaygı, yolluk, seccade, eğer örtüsü, bebek kundağı, yelek, çorap, patik, çizme gibi eşyalar yapılmıştır.

Tepme keçe tekniği ile elde edilen ve günümüzde kırsal kesimde çobanların özel giysilerini oluşturan kepenekler başlıklı veya başlıksız olarak üretilmektedir. Desenli veya desensiz olarak üretilen kepeneklerin, doğadan stilize, geometrik, bitkisel bezemelere yer verilmiştir. Keçe izmelerde aynı kepeneklerdeki desenlendirme gibi doğadan esinlenerek uygulanmaktadır.

Sonuç olarak, geçmişten günümüze Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan Keçecilik sanatının yaşatılması için bu güne kadar keçe ile yapılmış çalışmalar ise göz önünde bulundurularak yeni tasarımlara da yol açmak gerekmektedir. Keçe sanatı dünyanın her tarafında özellikle, Amerika, Hollanda, İngiltere, Almanya gibi ülkelerde çok uzun zamandır kullanılmaktadır ve kişiye özel moda tasarımcılarının sonsuz yaratıcılıklarında kullandıkları bir malzeme olarak yerini almıştır. Bunun dışında da ressamlar ve heykeltıraşlar da keçe sanatını kullanarak sonsuz tasarımlar oluşturmaktadırlar. Son yıllarda ülkemizdeki sanatçılar, tasarımcılar ve modacılar keçe sanatını kişiye özel tasarımlar şeklinde kullanmaya başlamışlardır.

Günümüzde artık tepme keçe geleneksel değerini koruması yanında keçe yüzey teknikleri ile bütünleştirildiği çeşitli örnek tasarımların uyarlandığı “Giyilebilir Sanat ürünlerine “de yer verilmektedir. “Keçe zerine Farklı Yüzey Düzenleme Teknikleri İle Giyilebilir sanat ürünleri” adlı bu tez çalışmasında farklı ynler ile denemeler yapılarak yerli ynlerin giyilebilir bir ürüne uygun olmadığı kalın ve kaba düştüğü, Avusturalya Merinos Yönlerinin ipeksi yumuşak dokusu ile daha uygun bir çalışma elde edildiği sonuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- BEGİÇ, N. H. (2013). Gelenekten Geleceğe Keçeciliğin Sürekliliğine Dair bir Çalışma, “Barış Sevgi Çadırı Projesi”, **Kalemişi Dergisi**, 1.1, 40-55.
- ÇELİKER, D. (2011). “Geçmişten Günümüze Türklerde Keçecilik ve Keçe Yapımında Yeni Teknikler”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Hakemli Dergisi**, ART-E Kasım, Isparta, 08.
- DALE, J. S. (1986). **Art to Wear**, England, Abbeville Press.
- ERGENEKON, C. (1999). Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları
- GÜR, S. (2012). **Anadolu'nun Sanat Objesine Dönüşen Kültürel Değeri Keçe**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil Bölümü Küçükçamlıca Acıbadem İstanbul.
- KİNG, S. R. (2000). Warable Art Inspired by the Effects of Informantion Technology at the Beggining of the Twenty - First Century, The Graduate School, University of Wisconsin – Stout, Menomonie.
- İPŞİROĞLU, N. ve M. İPŞİROĞLU. (2009). **Sanatta Devrim**, Hayalbaz Kitap, Yorum Sanat Yayınevi, İstanbul.
- KIRMIZI, G. M. (2005). **Giyilebilir Sanat Bağlamında Gelenekselden Güncele SHIBORİ Tekniği Uygulamaları**, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil Bölümü Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- LEVENTON, M. (2005). **Artwear: Fashion and Anti-Fashion** London, Thames&Hudson.
- OYMAN, N. R. (2005). Konya Merkezinde Keçe Üretimi ve Günümüzdeki Durumu. **Milli Folklor**, 17. 66, 82-90.
- ÖZHEKİM ATIŞ, D. (2009). Keçenin Hikayesi ve Sanatsal Üretimler, **Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks**, 1.1, 123-133.
- SEVİNÇ, B. Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı Öğrencisi, Isparta.
- TEZCAN, M. (1983). Giyim Olgusuna Sosyal Kültürel Bakış ve Türklerde Giyim, **Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 16.1, 255–276.
- TOPBAŞ, A., SEYİRCİ, (1982). **Afyonkarahisar Yöresi Türkmen Mezar Taşları**, M. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1982, s.127, İzmir.
- UĞUR, B. (2006). **Lif Sanatında Kullanılan Dokuma Teknikleri Üzerine bir Araştırma**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- YALÇINKAYA, B. ve YILMAZ, D. (2011). Elektronik Tekstillerin, Tekstil Endüstrisindeki Yeri ve Giyilebilir Tekstilde Kullanılan İletken Lifler, **Tekstil Teknolojileri Elektronik Dergisi**, 5.1, 61-71.

YALÇINKAYA, G. R., (2009). Halk Plastik Sanatlarından Keçecilik ve Afyonkarahisar’da Yansıması “Keçeye Ter Düştü”, Elik Yayınları / Kültür Serisi: 2, Uşak.

YETMEN, G. (2012). **Giyilebilir Sanat**, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, İzmir.

İnternet Kaynakları:

<https://www.pinterest.com/pin/64880050856651096/>

<https://www.pinterest.com/pin/145663369171094983/>

<https://tr.pinterest.com/teribullx/felt-fashion/>

<http://www.hurriyet.com.tr/ankara/17261385.asp>

<http://blog.cemilipekci.com.tr/videoizle.21.Cemil/ipek/Defile>

[http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=16772,](http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=16772)

<http://tr.pinterest.com/pin/178877416424969753/>

<http://tr.pinterest.com/pin/206250857908142197/>

<https://www.pinterest.com/pin/555561304007243883/>

<https://www.pinterest.com/pin/16677461092578925/>

<https://www.pinterest.com/pin/527413806334275259/>

<https://www.pinterest.com/pin/199354720982203060/>

<https://www.pinterest.com/pin/313352086546413997/>

<https://tr.pinterest.com/pin/482940760013288477/>

<https://tr.pinterest.com/pin/58265388903333468/>

<https://tr.pinterest.com/pin/92675704805000840/>

<https://tr.pinterest.com/pin/461900505504466271/>

<https://tr.pinterest.com/pin/445223113137703784/>

<https://tr.pinterest.com/pin/301741243756608073/>

<https://tr.pinterest.com/pin/460633868109695669/>

<http://www.pinterest.com/lagomarsinooriz/tecnicas/>

<http://www.etsy.com/listing/161327904/patterns-for-wet-felting>

<http://www.pinterest.com/denisearcverde/1-felted-clothes/>

<http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=16772>

<https://www.pinterest.com/pin/64880050856651096/>

<https://www.pinterest.com/pin/145663369171094983/>

<https://tr.pinterest.com/teribullx/felt-fashion/>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı : Betül SEVİNÇ
Doğum Yeri : Antalya
Doğum Yılı : 1989
Medeni Hali : Evli
Uyruğu : T.C

Eğitim Durumu:

Lise : Antalya Lisesi (2005-2006)
Ön Lisans : S.D.Ü. Teknik Bilimler MYO El Sanatları Bölümü
Lisans : S.D.Ü Güzel Sanatlar Fakóltesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
Yüksek Lisans: Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,
Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı (2012-2015)

Yabancı Dil:

İngilizce – Orta seviye

E-Mail : betul_sevinc@gmail.com

İş Deneyimi:

- 2009-20011 S.D.Ü TESAUM Part-Time çalışmak
- 2011 yılı Canker HOUTE COTURE Moda evinde Tasarım departmanı
- 2012-2013 Isparta ili Gönen ilçesi Halk Eğiti Müdürlüğü'nde Usta Öğretici.
- 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı S.D.Ü Gönen MYO Ücretli Öğretim Görevliliği
- 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı S.D.Ü Gönen MYO Ücretli Öğretim Görevliliği
- 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı S.D.Ü Güzel sanatlar Fakóltesi Ücretli Öğretim Görevliliđi
- 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı S.D.Ü Gönen MYO Ücretli Öğretim Görevliliği
- 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı S.D.Ü Güzel Sanatlar Fakóltesi Ücretli Öğretim Görevliliđi